

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitólír sora 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1903.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Staubert József.

Csütörtök, szeptember 3.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezéreltek: A hegyaljai spekulánsok.
A politikai válság.
A tűzkatasztrófa után.
Két királyértés.
Egy híres kalandor.
A lippai hadgyakorlatok.
Fölrobbantott magyar bajó.
Szomorúság katonáknál.
Váltóhamisító asszony.
Egy nyilatkozat.
A legházviselt ügyvéd.
Tárca: A forint. Írta: Garami Ernő.
Regény-Összetek: A töltekek kincse. Írta:
Ritt Gyula.

A hegyaljai spekulánsok.

Arad, szeptember 2.

A hegyaljai villamos-vasut ügyét módfelett szíven viselő helybeli laptársunk hosszú cikkel tologatja ma előbbre azt a mozgalmat, mely „a multak egy nagy bűnét hordozván magán,” siker esetén valószínűs áldása lesz nem annyira a hegyaljai szőlőbirtokosoknak, mint inkább ama derék berlini pénzeszoportnak, melytől elvégre s nem kívánhatja senki, hogy Arad-megyében, a távol kelet emez ismeretlen földrészén csak olyan szolid alapon fektesse be pénzét, mint ahogy más civilizált területen tenné.

Nagyon helyes, hogy az „Arad és Vidéke” Bop Adolf urnak, a berlini pénzeszoport kiküldöttének igaza mellett forgatja szab-

lyáját, mert így legalább még egyszer alkalmunk nyílt hozzájárulni a felette érdekes üggyhöz, s rámutatni arra a veszedelmes játékra, melyet itt, Arad közvetlen közelében rendezgetnek idegen üzérek.

Amikor a Hegyalja szőlőbirtokosai nagy anyagi áldozatok árán közlekedési eszközt teremtenek maguknak, akkor a legkevesebb ami megilleti őket, az, hogy ez a vasut, hozzájárulásuk arányában, az ő tulajdonuk legyen. Már pedig a finanszírozás jelenlegi tervezete szerint az a helyzet áll fenn, hogy a hegyaljai szőlőbirtokosok pénze törzsrészvények alakjában szépen belevándorol a vállalkozó pénzescsoport zsebébe. Mig a vállalat tejfelét, a remélhető üzleti hasznót, a maga elsőbbségi részvényeivel Berlinbe viszi a kitűnő Bop Adolf, a Henning, Hartwich et Comp. cég belfagja.

Laptársunk az A. és V., mely „e mozgalom megakasztásával nem akar vétkezni a közérdek ellen,” elmésen fejtegeti a közlemény során, miszerint ha a vállalat nyeresége fölülmulná a részvénytőke öt százalékát, akkor kapna osztalékot a jámbor törzsrészvényes is. Igen ám, csak hogy Bop urfi legény a talpán s olyan költséggel csinálja meg a vasutat, hogy az még öt százalékot sem fog jövedelmezni soha, nemhogy annyit, amiből a törzsrészvényeseknek is jut.

Másképp kell itt dolgozni. Jóval olcsóbban kell megépíteni a vasutat, az üzemműködéseket

redukálni kell a minimumig, s oda törekedni, hogy az ily módon realissá tett vállalat a törzsrészvényekből legyen létesíthető. Mert csodálatos naivitás kell ahhoz, hogy egy érdekeltség százazreket fektessen egy üzletbe, ahol az elsőbbségi részvényekből 650/0 van egy idegen kézben, amely ilyen formán magának juttathat minden jövedelmet és befolyást. A törzsrészvényesek pedig tehetetlen bárányok legyenek, akiket idegen spekulánsok a vásárra hajtanak.

Az A. és V. konstatálja, hogy a közönség gyors, modern, kényelmes közlekedési eszközt kíván, és nem hajlandó kezdetleges, lassu közlekedést még áldozatok árán sem elfogadni. Tisztelt laptárs, ezt nem a közönség mondja, hanem Bop ur, akinek a csókja méz. A közönség azt akarja, hogy ha pénzét részvényekre váltja fel, akkor a részvényeknek értékük legyen; s hogyha vasutat csinálnak a pénzén, akkor legyen a vasut az övé. A közönség érdeke az, hogy a maga erejéből és olcsón építse meg a vasutat, s amennyiben nem jönne össze az egész építési tőke, ugykeressen kölcsönt, amely után kamatot fizet, de ne bocsásson ki elsőbbségi részvényeket, amelyekért a testét és lelkét adja oda.

Ezt kívánja a közönség t. laptárs.

Van azonban a dolog tárgyi részén kívül némi inszinuáció is az A. és V. cikkében. Egy helyen bizonyos összeköttetésekre céloz, melyek az Aradi Közlönyt ez ügyben állásfoglalásra készítették. Más he-

A forint.

Írta: Garami Ernő.

Besötéttedett. Lassan, észrevétlenül... A homálylyal már nem bírt meg a szoknyáját foldozó asszony szeme. Az asszony fölkel az ablaktól s a széket hátravitte a szoba másik sarkába, majd lekasztotta a szőgről a falilámpást és odavitte az ablakhoz. Az udvari szűrkület világításánál meglötyögtette, a szeméhez emelte s úgy nézte, hogy van-e még benne petróleum? Már csak néhány csöpp volt benne, visszatvitte hát a lámpást a helyére, aztán odaült az ablakba és belebámult az udvar sötétedő mélyébe.

Az ablakkal szemben a kapubejáró tátongett. Nagy, boltíves, széles, kétszárnyu kapu, amelynek boltja alatt még világos nappal is borongós sötétség uszik. Most a szürke homályon át olyan volt, a kapualj nyílása, mint valami hatalmas, haragos tekintetű szem. Az egyik megálmásztott kapuszárny az utcáról beocsátja egy pislogó gázlang világosságát, a mely hol lefog, hol pedig lobot vet. Es ez a nagy, sötétlő szem mintha gyanosan pislogna az asszonyra, majd meg föllobbanna és haragos pillantást vetne feléje, hogy elriassza leleiéről. Hanem az asszony nem mozdul meg. Iarom hét óta reggeltől estig ott lebzsel az ablakban és nézi nézi a kaput. Várja a megáltóját: a férjét, aki a városban munka után ár...

— Be soká maradt el ma — gondolta az

asszony. Hanem még be sem fejezte a gondolatát, amikor meglátta a férjét, ahogy befordult a kapuba.

Még valamelyest figyelve hallgatta ez ismerős léptek zaját, aztán tapogatózva megkereste az asztalon a gyújtót és meggyújtotta a lámpást. Még a kandócot csavargatta, amikor a férje már ott volt a szobában. A nagy, magas, szikár, férfi keze esetenül fáradtan lóg le; háta kissé meghajlott, domboru mellkasán és széles vállán meglátszik, hogy nagyerejű ember. Az arca nagyon beszédes, kemény, mély barázdák szántják keresztül-kasul a barna arcborét, szeme gyanakodva elbujik a bozontos szemöldök mögé. Hogy ledobja kalapját az ágyra, hosszú haja a szemébe hull. Kifordított tenyérrel hátra simítja s amint így szabaddá lesz magas homloka, mélységes értelem önti el kuszá vonásait.

Az asszony még a lámpással bibelődik. Le-csavarja, hogy csak kis, vékony lánggal égjen és elégséges legyen ez a kevés petróleum, ami még benne van. A keze még ott járt a lámpáson, de az ajtónyílás zaja hátranézett s most várja, várja türelmetlenül, hogy mit szól a férje?

Az pedig hallgat. Vár, míg az asszony elkészül. Aztán a zsebébe nyul s az asztalra tesz egy ezüstforintot.

— Itt van — mondja.

Az asszony csodálkozva tudakolja:

— Dolgoztál? — amire a férfi röviden, élesen azt felel, hogy.

— Nem!

— Hát... kaptad?

— En? Hát ki vagyok én, mi vagyok én? Hát koldus vagyok én? — rivall rá a férfi az asszonyra. Az pedig nem érti, hogy miért haragszik az ember. Félve szólal meg:

— Hát akkor...

— Hát akkor, — kiáltozza a férfi, — hát akkor ne faggass! Erted? Ne faggass!...

Azután lecsöndesedve folytatja:

— Találtam. Azt hiszed, én nem találhatok egy forintot?

Az asszony egy szóval sem felel. Hogy is hinne ilyet! Leül a lámpás alá, előveszi a rossz szoknyáját és tovább varr rajta. A forint pedig ott fekszik köztük azasztal közepén.

A férfi leveti a kabátját és ráveti az ágyra a kalapja mellé, s az ablak mellé ül. Egy ideig farkasszemet néz a kapualj rámeredő, villogó szemével, aztán hátat fordít neki, s belebámul a szobába. De nem győzi türelemmel; hirtelen fölugrik, két kezét a nadrágja zsebébe dugja és föl-alá sétál, meg megáll, félretolja az asztalt, nekiindul. Odamegy a lámpához és idegesen babrál a csavarján, végre leül az asztal mellé s nézi hosszasan az asszonyt, amint öltöget. Azután egyszerre megszólal:

— Te!

— No? — felel az asszony, de föl se néz a férjére.

— A rövid nógatástól a férfi megzavarodik. Mérgesen szól:

— Hát nem is kérde, hogy hol találtam azt a forintot?

Az asszony nem felel, hanem leteszi a var-

lyen pedig azt mondja, miszerint ő (az A. és V.) nem hajlandó szó nélkül nézni, hogy egyik, vagy másik *spekuláns* a maga türelmetlenségével az egész akció sikerét kockáztassa.

Felszólítjuk az Arad és Vidékét a leg-határozottabban, hogy:

Mondja meg, miféle összeköttetésekre van nekünk szükségünk, amikor sikra szállunk egy igaz ügy mellett?

Es nevezze meg, ki az a spekuláns, ki szerinte, a maga türelmetlenségével az egész akció sikerét kockáztatja?

Azután pedig mi miattunk ott ülhet laptársunk tudósítója a Bop Adolf kis és nagybizottságának minden ülésén, lehet jegyző, vagy titkár és tarthat szónoklatokat, melyekből az egész Hegyalja üdvöséget merit.

A csehek követelésel katonai ügyekben. A cseh agráriusok végrehajtóbizottsága és az ifjú csehek teljes bizottsága csütörtökön és pénteken összeül, mely alkalommal Baza és Kľofác cseh képviselők indítványait fogják tárgyalni. Ez az összes cseh képviselőknek a hadsereg kérdésében való egységes eljárására vonatkozik. A csehek azt akarják, hogy külön cseh honvédséget kapjanak, teljes cseh vezényleti nyelvvel, a szláv származású hadbírók száma szaporíttassék meg és a katonai bíróságok csak a vádlottak nyelvén tárgyalhassanak. Ez ügyben népgyűléseket fognak tartani és minden cseh község petícióval fordul a képviselőházhoz. Kľofác már bontazza az országot, mindenütt izgat a hadsereg ellen.

A politikai válság.

(A király érkezése.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 8.

A hosszan tartó válságnak még mindig csak a kombinációkban van megoldása, ténylegesen semmi eredmény nincsen. A király holnap ismét Budapestre jön, s újból megkezdődnek a kihallgatások.

Sokan biznak Wekerle megbízatásában,

de tulnyomóan nem hiszik, hogy őt szemeli ki a király a helyzet tisztázására. Még mindig áll az a nézet is, hogy a felség Khuen-Héderváryt bizza meg újlag.

Mai hireink a következők:

Ujabb kihallgatások.

Ő felsége a király holnap, csütörtökön este Budapestre érkezik, s pén eken újból megkezdődik a válság elsimitására vonatkozó akció.

A király itt tartózkodása alatt — minden cáfolat ellenére — kétségkívül ismét ki fog hallgatni magyar államférfiakat. Komoly politikai körökben ugyanis kizártnak tartják, hogy újabb kihallgatások nélkül a kibontakozás lehetséges volna. Hogy kiket fog Őfelsége ezúttal kihallgatni: Csáky Albin grófot, Apponyi Albert grófot és Wekerle Sándort csupán, avagy másokat is, arról e pillanatban senki sem tud bizonyosat, de az bizonyos, hogy több államférfi járul ismét a király elé.

A király itt tartózkodásának ideje rövidre van szabva, mivelhogy e hónap 12-én Őfelsége részt fog venni Erzsébet királyné bécsi emlék-ünnepén, az erre következő napokon pedig a német császárt fogadja. Kétségtelen tehát, hogy a király ezúttal is csupán 6—8 napot tölthet Budapesten.

Ez idő alatt remélhető a politikai helyzet tisztulása, s akik a viszonyokat ismerik, bizvást remélnék is abban, hogy a válságot ezúttal sikerül elsimitani.

Politikai körökben napról-napra határozottabb formát ölt a Wekerle Sándor designálása. Mindenütt a pártkörökben az ő neve hallatszik mint leendő miniszterelnöké.

Arról is beszélnek, hogy ha Wekerle kap meghívást kabinetalakításra, az esetben a mostani kabinetben lényeges személyi változások lesznek, s ennek kapcsán Wlassics Gyula dr. kerül a közigazgatási bíróság élére.

A képviselők nagy része ma már visszatért a fővárosba, s a Kossuth Lajos-

utca mai déli korzóján nagy számban lehetett látni a vidékről hazatért honatyákat, akik pártkülönbség nélkül lázas érdeklődéssel várják a közelebbi napok eseményeit.

Őfelsége ma gróf Széchenyi Gyulát, a király személye körüli minisztert hívta meg magához Reichenauból audienciára. A kihallgatás meg is történt.

Ittreich közös hadügyminisztert és Goluchowszky gróf közös külügyminisztert szombatra várják a magyar fővárosba.

Héderváry feltámadása.

Minél közelebb jutunk a király lejövételéhez, annál erősebb lesz az a felfogás, hogy a király sem a multban meghívott, sem a jövőben esetleg meghívandó államférfiak között nem fog találni olyat, aki a felajánlandó szegényes alapon kabinetalakítást vállalna, vagy ha vállalna, keresztül tudna vinni és a huzódó válság vége az volna, hogy a király ismét gróf Khuen-Héderváryt bizná meg a miniszterelnökséggel.

Az ügyek mai állása szerint ez a kombináció nagyon valószínű, de éppen oly kevésbé megbízható, mint az Apponyi a Wekerle- vagy a Darányi-kombináció. A Khuen-kombináció annyiból is gyenge lábon áll, hogy Khuen maga nem igen akar visszajönni; mert tudja, hogy az új kísérlet is céltalan volna.

Forrongás a függetlenségi pártban.

A függetlenségi párt harcias elemei, élükön Fáy Istvánnal, pártértekezlet összehívását sürgetik, amelyen állást akarnának foglalni Mezőssy Béla és Olay Lajos ellen, akik beszámolójukban tudvalevően a „Vagy mindent vagy semmit” jelszót perhorreszkáltak. A harcias párt ezt „leszerelés”-nek minősíti, mielőtt a király döntött volna.

A párt higgadtabb elemei alig győzik a harciasokat féken tartani, s már ezért a forrongásért is várva óhajtják a helyzet mielőbbi tisztázását.

rást, ölbe rakja a kezét, előre hajlik, s úgy néz a férjére.

— A gyárban . . . — kezdi a férfi.

Látja az asszony, hogy a férje beszélni akar. Csodálkozást színelve kérdi:

— A gyárban?

— Igen.

— Amikor munkáért voltál?

— Igen.

— Az udvaron?

— Nem.

— Hát?

— Az irodában.

Most már igazán csodálkozik az asszony:

— De nem látta meg senki?

A férfi nagyot üt az asztalra, hogy az asszony megijed tőle:

— Nem, senki sem látta! Érted! senki sem látta. Senki! De én nem bánom, ha az egész világ látta is. Érted: nem bánom! Mert ez a forint amugy is az enyém. Igen, úgy lop-ták tőlem, én pedig megtaláltam és elhoztam ide, hogy legyen mit ennünk, érted? . . .

Az asszony nem értette és ijedten hallgatta a kusza beszédet. A férj észrevette, hogy az asszony főve huzódott félre, odaült hát szorosán melléje, megfogta a kezét és hozzáhajolva, közvetlen közelből, hogy megérezte az egymás lehelletét, beszélt hozzá:

— Ide hallgass — mondja. — Mikor reggel a gyárba értem, már a negyvenedik voltam, aki munkát kért. Előttém álltak mind a harminckilencen. És mind munkát akart, és én is tudtam, és ők is tudták, hogy nincs munka. Hanem azért ott maradtunk . . . Mert hát ha mégis! Hát ha főfal odabent a nagy kerék

egyét vagy kettőt a dolgozók közül, az egy-kettő elpusztul, akkor jövünk sorra . . . Ott tartott a reménység. Vártunk. Mikor kinyílt a gyár kapuja, bementünk hosszú sorban, egymás nyomában. Az udvaron át föl a folyosóra. Ott megálltunk hosszú sorban. En voltam az utolsó. Néztem az előttem állókat. Egytől-egyig rongyos, piszkos, cafatos figura. Az egyiknek még kalapja sem volt . . . Hol lehet a kalapja, kérdeztem magamban. A másikon rongy lógott a kabát helyén . . . Hát ennek hol van a kabátja? Nagyon furcsa lehettem, amikor ott álltam a folyosón. Nem tudom, hogy történt, de egyre csak gondolkodtam. Hogy végignézem magunkon, annyi sok mindenféle jutott az eszembe . . . Kerestem a feleletet arra a kérdésre, hogy hol lehet az egyik rongyosnak a kalapja, a másinak a kabátja, a harmadiknak a cipője? . . . Ugye, ostoba talányok? De én megfejtettem őket. Nagyon egyszerű dolog volt. Különben is minden nagyon egyszerű a világon . . . Hát egyszerűen ellopták a kalapjukat, a kabátjukat, a cipőjüket. Ellopták a rongyosoktól! Igen: ellopták!

Amikor ma ott álltam a gyárban, néztem őket, néztem magunkat, hogy hogyan megyünk el egyenkint a munkavezető előtt és hogyan megdögték nekünk sorban, hogy „nincs munka” . . . Nincs munka? Hát hová lett? És egyszerre megvillant bennem az a gondolat, hogy a munkát is ellopták tőlünk! Igen, ellopták! . . .

Előrehajoltam, úgy néztem, hogy hogyan vánszorog el egyik a másik után, szomorúan, kétségbeesetten. Már csak tízen voltak előttem. S akkor egyszerre megláttam a hosszú aszta-

lon mellettünk egy ezüst forintot. Csillogott, ragyogott s ahányan elmentek mellette, valamennyien látták. És mind elmentek mellette. Elfogott a düh . . . Oklőbe szorult a kezem, véresre haraptam az ajkam, hogy ne hordjam le őket: „Gyávák, elloptak tőletek mindent, ti pedig elmentek a forint melletti és nem meritek elvenni. Csak a kezeteiket kell kinyújtatnotok, csak hozzá kell nyulnotok, hogy a titeket legyen és ti . . . ti mégsem nyultok hozzá. Gyávák, nyomorultak, jól tesztek, hogy meglapnak benneteket, jól tesztek . . . igenis jól tesztek!” . . .

A férfi mind a két kezével végigsimította haját, aztán nyugodalmasan folytatta:

— Mikor odajutottam a forinthez, rátettem a kezem. Lehúztam az asztalról és zsebre tettem. Visszavettem a mai vacsoránkat, a holnapi ebédünket . . . A vezető nekem is azt mondta: „Nincs munka.” Én pedig azt mondtam neki: „Tudom, mert ellopták” . . . Rámnézett, azt hitte, hogy tréfálok és rámvigyorgott. Rá akartam magam vetni, de az jutott az eszembe, hogy lefognak és visszalopják tőlem a forintomat. Eljöttem . . .

. . . A férfi elhallgatott. A lámpa lomha percenélse utolsó lobbant s aztán egyszerre elsötétült a szoba. A kialudt lámpa bűze, fojtó, kormos füstje tölti meg a nyirkos szobát, a melybe csak a kapualj nagy szemének sunyi tekintete vet be halovány fényt. Az asszony gyorsan belekapaszkodik a férjébe, mintha attól félne, hogy végiggondolja a gondolatait.

TÁVIRATOK

Az angol király Bécsben.

Bécs, szept. 3. Reggel 8 órakor az angol király és királyunk kocsin a Lobaurer hajtattak, a Hofburgból szarvasvadászatra. Délben a vadászatot félbeszakították és a szabadban reggeliztek és délután 2 órakor visszatértek a Hofburgba. Edvárd király több újabb kitüntetést adományozott, ezek közt a díszszolgálatra kirendelt *Bechtolsheim* báró lovassági tábornoknak és *Paar* gróf főhadsegédnek a Viktória-rend nagykeresztjét.

Vilmos császár a drezdai kiállításon.

Drezda, szeptember 2. A kiállítási díszében után Vilmos császár és a szász királyi család tagjai, valamint a többi fejedelmi személyiség jelen volt az operaházban rendezett díszelőadászon. A színház előtt óriási néptömeg élénk ovációkban részesítette a császárt.

A tűzkatasztrófa után.

(Az építési-bizottság vizsgálata.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 2.

A székess-lőváros magánépítési bizottságának ülésén ma a tűzkatasztrófa martalékaul esett Párisi Nagy Aruház palotájának tervelt vizsgálván, *Czigler Győző* műegyetemi tanár indítványára elhatározták, hogy egy szűkebb körű bizottság menjen ki a helyszínre *Kun Gyula* tanácsnok vezetésével és állapítsa meg, vajjon a tervek szerint épült a ház és milyen annak a kivitele? Továbbá, miután a tervekben a mellékházak és környék nincsen egyáltalán ismertetve, a bizottság erről is alkosson véleményt és gyűjtsön a helyszínén tapasztalatokat annak megállapítására, hogy az épület téglá-, kő- és vaskonstrukciói a tűzben miképpen viselkednek és meddig állják a tüzet?

A bizottság a fentiek megállapítására ma délelőtt tíz órakor *Kun* tanácsos vezetésével megjelent a helyszínén; tagjai voltak a bizottságnak: *Devecz Ferenc* műszaki tanácsos, *Eberling István* városi főmérnök, *Eckermann Ede* miniszteri tanácsos, *Czigler Győző* műegyetemi tanár, *Quittner Zsigmond*, *Freund Vilmos*, *Kavar János* és *Steinhardt Antal* építészek, *Szabó József* mérnök, továbbá *Kovács Gyula* főmérnök, *Senger Béla*, *Kausser József* és *Szabó János* tagok. Az állam kiküldöttként *Zanner Alajos* mérnök jelent meg, s ugyancsak megjelent *Hubert József* építő is, aki a palotát építette. A bizottságot az épületben *Markusovszky Béla* tűzoltó segédtsízt kalauzolta.

A bizottság a házban legelsőbben a kapubejáratot vette vizsgálat alá, a hol, mint már ismeretes, a tűz keletkezett. Nevezetesen az aruháznak éppen ezen a részén volt a tűzijáték-áruháza és a tömördek robbanó anyagától fogott tüzet a kapu bejárat. Az eredeti tervben több szakaszból álló bolthelyiségre kértek engedélyt, melyeket a kapubejárat felé vastag oldalfallal választanak el. Az építési bizottság csupán ennek a tervnek kivitelét engedélyezte; de a falat sohasem építették meg, a mi kitűnik abból, hogy a falnak ma seholsem találták meg az alapozását. A bolthelyiségben a válaszfalakat pedig időközben lebontották.

A kapu bejárat után a földszinti helyiségeket vizsgálták meg s az általános vélemény szerint a falak igen szolidul vannak megépítve s a cement-habarc, melyet a téglák összekötésére használtak, a tűzben igen erősen megállotta helyét, úgy, hogy csak 3–4 centiméternyi vastagságban pattogzott le a falakról. A

szekrényes vastartók, a melyeknek külső vakolatába asbestet kevertek kitűnően helyt állottak az óriási hőségben. A bizottság szakvéleménye szerint a meleg 1500 celsius foknyi lehetett, úgy, hogy a vas konstrukciók részei a fehér izzásig hevültek és természetesen kitágultak. A falak repedései innen származnak, mert mikor a vas kihűlt, a téglák nem engedték, hogy előbbi helyzetére visszatérjen s így megrepszettették a falakat. A sametta téglával kirakott, rácsos vaskürtök kevésbé álltak ellen a rettenetes hőségnek és ezek már jobban deformálódtak. A lépcsőházat vizsgálták meg ezután, a melynek lépcsőit karrarai márványból faragták. A lépcsők 1.70 m. szélesek voltak, tehát jobb kivitelűek, mint az épület terveiben jelezték. Hogy mégis teljesen lezuhant, ezt az okozta, hogy ez a márványkő igen sok szénasavat tartalmaz, a mely a nagy melegeen kivált. A vegyfolyamat után oltott mész maradt vissza, míg a falban még mindig megmaradt a márvány. Mihelyt az oltott mészre viz esett, az egyszerűen a fal mellett elvált és lehullott, lerepedt. A lépcsőház maga, a bizottság véleménye szerint jól volt megépítve.

A tömördek elégett holmin keresztül börtorkálva, az első, illetve a félemeletre vonultak, a hol a legnagyobb volt a tűz, mert itt volt a legtöbb éghető anyag felhalmozva. A falak ezen a helyen vannak legtöbb helyütt megrepedezve s a vaskonstrukciók itt mutatnak leginkább eltéréseket. A tűz, a bizottság véleménye szerint, néhány perc alatt terjedt el a félemeletig s innen a lépcsőkön s felvonókon a padlásra húzódt. Hogy a tűz azonnal nem az első emeletbe fogott, onnan van, mert a félemeletől üvegtető választotta el. A padlásról a negyedik, majd a második és csak legutoljára a második, illetve az első emeletre csaptak a lángok.

A bizottság az összes emeletet bejárta és konstata, hogy a falak között átégés nem volt s hogy a tetőzet jól volt konstruálva. A bizottság a helyszínén szerzett tapasztalatait a pénteken délután megtartandó nagygyűlésen fogja előadni, melyet fél öt órakor tartanak meg a központi városházán.

Két királýsértés.

(Vád alá helyezett újságírók.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 2.

Közvetlenül az ideai törvénykezési szünet előtt két királýsértéssel vádolt hírlapíró pörét tárgyalta a budapesti eszűdtbíróság. Mindkét vádlottat az eskűdtek verdiktje alapján fölmentette a bíróság.

Az idén egyelőre szintén két királýsértési pörre van kilátás. Két hírlapíró kerül ismét a vádlottak padjára, azért, mert az ügyészség felfogása szerint megsértették a királý személyét. A vezércikk, amelyeknek egyes részei inkriminálva vannak, a *Független Magyarország* című napilapban jelentek meg s az egyiknek *Purjess Lajos* hírlapíró, a másiknak *Bernát Ottó* hírlapíró a szerzője. Mindkét vádra nézve ma délelőtt határozott a budapesti büntető törvényszék vád tanácsa, még pedig olyápen, hogy a két újságíró vád alá helyezte s a pörök elbírállását az eskűdtbíróság elé utalta. Mindkét vádlottat *Sebestyén József* dr. védte.

Az első cikk *Új szobor* cím alatt a f. év januárjában jelent meg s az ügyészség a következő részekre alapítja vádját:

„Pihentetik a Kossuth-szobor ügyét, altatgatják és álmában akarják megfojtani. Mintha csak mámorító italokat adtak volna azoknak, akik intézik ezt az ügyet. Hasztalan költögetjük: nem ébrednek. Vagy nem akarnak éb-

redni. Azt mondják, valami láthatatlan kéz gördít akadályokat a szobor elé, hogy egy élő ember nem tud megbékülni egy halott emberrel, hogy egy élő ember fél egy szobortól, az árnyékától is, a nevétől is, de különösen a szellemétől. Hát lehetséges volna ez? — kérdezheti az idegen. Hát Magyarországon a boszszuállást a halottakkal szemben is prédikálják? Hát a bíboros ágyakban szívtelen gyermeket szűlnék a koronás anyák? Biz ezt bajos megérteni, de a becsületes magyar nép már hiszi mindezeket s egy ideig még szótlanul tűri, hogy szent halottjával kegyetlen játékot űzzenek. De sokáig nem tűrheti, egyszer csak vége szakad majd türelmének s ezt súlyosan fogják érezni azok, akikkel szemben ezt a türelmet gyakorolta.”

Ez a passzus az, amelyet az ügyészség inkriminált s a melyeknek szerzőjéül *Purjess Lajos* hírlapíró jelentkezett.

A mai vád tanács ülésén *Sebestyén József* dr. védő kiemelte, hogy eltekintve attól, hogy a cikkekben királýsértésnek nyoma sincs, a mai politikai viszonyok éppen nem alkalmasak arra, hogy az ilyen pörökkel zaklassuk a sajtót és a közvéleményt.

A vád tanács, mint előbb jeleztük, mindamellétt vád alá helyezte a szerzőt.

A másik inkriminált vezércikket, melynek dolgában történetesen szintén ma döntött a vád tanács, *Bernát Ottó* hírlapíró írta, abból az ötletből, hogy a királý a múlt év őszén tartott udvari bál alkalmából, a mikor az önálló vámterületről került szó, állítólag így nyilatkozott volna *Stranitzky* dr. reichsrathi képviselőnek:

— Ha létesül az önálló vámterület, akkor hiába éltem!

A vád alapjául a cikkeknek következő részei szolgálnak:

„Hatalmas gátja van az önálló vámterületnek, a melyen az ország minden kívánsága ebben a tekintetben hajótörést szenvedett s ez a gát nem más, mint a királý. Ne okoskodjék *Szék Kálmán*, ne igyekezzék a közvélemény előtt köztudomású igazságokat letagadni, mert amúgy sincs senki ebben az országban, aki ne tudná, hogy az önálló vámterületet a hét év óta tartó kiegyezési tárgyalások folyama alatt a kormányok már megteremtették volna, ha a királý nem szegült volna a legmerevebben ellene minden erre vonatkozó kísérletnek, s ha a királý nem vetette volna még a tanácskozássok megkezdése előtt a mérlegbe azt a parancsszavát, hogy ő a közös vámterületet akarja, tehát a közös vámterület fentartandó. De kérdés, hogy fentartandó-e csak azért, mert a királý akarja? Kérdés, hogy az ország kötelessége egész iparát, egész mezőgazdaságát, egész kereskedelmét, egész jólétét, egész jövőjét feláldozni csak azért, mert a királý akarja? Kérdés, hogy joga van-e a királýnak a nemzetétől ekkora áldozatot követelni csak azért, mert ő már 72 éves, mert ő már galambbász, mert a sorscsapások annyiszor sújtották?

A nemzet érdekeit nem szabad senkinek kedvéért, még a királýnak kedvéért sem föláldozni, s a királýnak óhajait sem szabad teljesíteni akkor, mikor azok a nemzetnek ilyen életbevágó, ilyen kardinális érdekeivel ellenkeznek.

A nemzetnek harmincöt év alatt soha vissza nem térülő kárt okozott ez a királýi óhaj, s valóságos katasztrófa, hogy vezető államférfiaink minden királýi óhaj előtt meghajolnak, tekintet nélkül arra, hogy az országnak szabadsága, nemzeti méltósága, függetlensége, gazdasági ereje meggy tönkre ennek következtében.

De kérdezzük, hogy vajjon a királý respektálta-e viszont a nemzet óhajait? Van-e egyetlen-egy példa is arra, hogy a királý valaha is tekintettel lett volna arra, hogy mit kíván a magyar nemzet? Van-e egyetlenegy eset az utolsó 35 év történetében, melyet 67-es politikusaink az alkotmányosság aranykorának szeretnek nevezni, hogy legelembb jogainkat, még ha jog, méltányosság, ezer éves tradíció és az egész nemzet óhaja küzdött is mellette, a királýtól megkaphattuk volna?”

A vád tanács előtt *Sebestyén József* dr. védő ismertette a vezércikkre alkalmul szolgált ese-

tet. Jól tudja, hogy bizonyítási eljárás ebben a pörben nem fogantatható, de mégis enyhítő körülményül szolgálhatna az, ha a király tényleg tette volna azt a kijelentést: Akkor hiába éltem! Eppen ezért kéri *Stranszky* dr. nak a bécsi járásbíróság útján való kihallgatását arra nézve, hogy vajjon a király tényleg mondta-e ezt.

Az ügyész Sebestyén dr. indítványát elleanezte, mert lehetetlennek tartja, hogy a király ilyesmit mondott volna. A vádtagcs vád alá helyezte *Bernát Ottót*.

Mindakét ügy a télen fog tárgyalás alá kerülni.

Egy híres kalandor.

(A bolgár fejedelem titkára.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 2.

Sokat hányatott ember, aki mint *Ferdinánd* bolgár fejedelem magántitkára sokat beszélgett magáról, fejezte be zaklatott életét Regensburg mellett Prüfeningben. *Pfannenstiel* Jenő — ez a jobb sorsra érdemes fiatal ember neve, — jó családból származott: atyja a Thurn Taxis hercegi ház egy előkelő tisztviselőjének volt a fia.

Már korán mutatkoztak könnyelmű hajlamai. Regensburgban járt gimnáziumba, de rossz magaviselete miatt kicsapták, pedig minden tanára kénytelen volt elismerni, hogy ritka szellemi adományokkal van megáldva, s csinos külsejével és behízelgő modorával könnyű ott volna neki fényesen érvényesülnie. A fiatal *Pfannenstiel* nem sokat törődött azzal, hogy iskolai tanulmányai ilyen erőszakos és hirtelen véget értek, hiszen rendszertelen gondolkodása és korán megrontott idegrendszere ugy is képtelenné tették a komoly, kitartó munkára.

Egy csinos, fiatal színésznővel szőtt viszonyt és mikor ez a regensburgi sikerekkel nem lévén megelégedve, Szófiába utazott. *Pfannenstiel* is vele szökött és egy ideig abban a kétes dicsőségben volt része, hogy mint az ünnepeket divett kitartott kedvesét emlegették.

Az énekesnő magára vonta a legmagasabb szófiai körök figyelmét is, rövid idő alatt szép szemének, bájos mosolyának és formás idomai-
nak akkora befolyást tudott szerezni, hogy kedvesét, aki némileg már terhére is kezdett válni, beprotezsálhatta *Ferdinánd* fejedelem magántitkárának.

A sima modoru fiatal titkár jól értett a nagy urakkal való bánáshoz. Ez egy külön tudomány, vagy ha úgy tetszik: művészet. Nem kell hozzá egyéb, mint előre meglesni a gazda gondolatát, megsejteni a ki nem fejezett óhaj-
tást s vakon teljesíteni ezt; amellelt lemondani minden érzékenységről, minden büszkeségről, minden érzetről.

Pfannenstiel Jenő rövid idő alatt nélkülözhetetlenné tudta magát tenni. Belopódzott a fejedelem bizalmába, ismerte sok kényes titkát, összegyűjtötte azokat a kényes irományokat, a melyekből ugyan nem származnak nemzetközi konfliktusok, de azért annak, akire vonatkoznak, sok kellemetlenséget okozhatnak.

A titkár ur nagyuri lábon élt, fényes jóvedelmét két kézzel szórta és kegyencei hatalmát kérkedőleg gyakorolta. Ki tudja, milyen szerepre tehetett volna még szert a balkáni metropoliban, ha nyugtalan vére nem kergeti, üzi folytonosan, egyik könnyelműségtől a másikhoz.

Kedvese, mint az olyan szinpadai vándor madár, amint érezte, hogy a szófiai lelkesedés is hűvösödik, elhagyta a bolgár fővárost és magával vitte *Pfannenstiel* Jenőt, aki viszont a fejedelem pénzéből vitt magával jó nagy összeget — emlékül.

A szerelmes pár bekalandozta Európa nagyobb városait. *Pfannenstiel* meg mindig *Ferdinánd* fejedelem titkárának mondta magát és ezen a címen sorra követte el a legszem-
szedetebb családokat.

Ferdinánd fejedelem nem üldöztette. Lehetek okai erre az elnézésre. Még tovább ment. A mikor *Pfannenstiel* egy müncheni szállodatulajdonostól nagyobb összeg pénzét kicsalván, Parisba szökött, s ott elfogták és Münchenbe visszavitték, a bíróság fölmentette,

mert *Ferdinánd* fejedelem kifizette adósságait, csak hogy a volt titkáráról levő fontos iratokat visszakaphassa.

A könnyelmű kalandor ezután Athénbe költözött és hírlapi levelezésbe fogott, de a sok dorbézolás teljesen aláásta, tudóvészbe esett és betegsége rohamosan végezte romboló munkáját, míg a múlt héten huszonnyolc éves korában meghalt.

Pfannenstiel Jenő utolsó napjaiban undorral tekintett végig az életére. Egyre azt bangoztatta, hogy teljesen új életet kezd, ha felgyógyul. Hogy az ilyen üdvös elhatározás mindig elkésve támad.

TANÜGY.

(—) Tanítválasztás. Érdekes ülés lesz holnap, csütörtökön délután 4 órakor a város iskolaszékének. Ekkor töltik be ugyanis választás útján a *Ségai iskolában* megüresedett tanítói állást, melyre a következők pályáztak: *Lantos* Miksa városi kisegítő tanító, *Kiss* Zoltán pécskai áll. isk. tanító, *Zabó* Vazul és *Wick* János gör. kel. felekezeti tanítók, *Perlaki* András és *Leu* Gyula.

A lippai hadgyakorlatok.

(A katonai attasék megérkezése.)

— Az Aradi Közlöny kiküldött tudósítójától. —

Arad, szeptember 2.

A királynak a lippai katonai gyakorlatokról való elmaradása meglehetősen degradálta a hadgyakorlatok külső színét. Hadügyi körökben — úgy látszik — éppen ezért az a fölfogás, hogy kerüljenek mindenféle parádét s Lippa körül semmi egyéb ne történjék, mint ami szorosan a katonai próbaháborúhoz tartozik. Erre az igyekvésre mutat az is, hogy *Ferenc Ferdinánd* főherceg, aki holnap, csütörtökön reggel érkezik meg Lippára, ott csak néhány percig időzik s azután, az eredeti programtól eltérően, vonaton folytatja útját Temes-Ujfalu felé.

Az eddigi terv szerint ugyanis a fenséges urnak Lippán ki kellett volna szállni s Temes-Ujfaluig egy ujonnan készült országuton, mely diadalkapukkal, drapériákkal, virág-írlándokkal s magyar nemzeti zászlókkal pazarul van földiszítve, s melynek disztítésén még ma is számtalan munkás dolgozott, kellett volna kocsin elvonulni. Ehelyett a trónörökös, bár Lippán vasuti kocsijából egy-két percre kiszáll, vonaton folytatja útját a Temes-Ujfalun tul fekvő Allios községig, ott száll ki s onnan megy a vezérkar állomás helyére, hova délfelé érkezik meg.

A hadgyakorlat egyáltalában a rendes nyárvégi nagy manőverek sablonja szerint folynak le, a hadmiveletek holnap kezdődnek.

A mai nap eseménye az, hogy megérkeztek Temes-Ujfalura a külföldi hatalmasságok katonai attaséi, melyek között a legtöbb európai állam, még a török is, képviselve van. Az attasék közönséges paraszt házakban vannak elszállásolva. Ujfalun vannak már *Waldstätten* táborszernagy csapatfelügyelő és lovag *Schwitzer*, a 7-ik hadtest parancsnoka is.

Kiküldött tudósítónk a mai napról a következőket jelenti:

A trónörökös érkezése.

A legújabb diszpozíciók szerint a trónörökös Lippán csak öt percre száll ki, azután tovább utazik Alliosra, s ott fejezi be útját.

Ferenc Ferdinánd trónörökös holnap,

csütörtökön reggel 5 óra 08 perckor érkezik Aradra, ahol hét percig áll a vonat, Lippán pontban hat órakor lesz az érkezés. A program szerint a trónörökös és kísér te ezután öt percre szállanak ki. A trónörökös helyet foglal az udvari váróteremül szolgáló diszsátorban, ahol őt *Molnár* Viktor temesmegyei főispán üdvözlí. A trónörökös röviden válaszol, ezután újra a vonatra ül és a Temesujfalu állomást követő Allioson száll ki, a mely község a hadgyakorlatok tulajdonképeni központja. Itt *Beck* Frigyes báró, a vezérkar főnöke fogadja. A trónörökös, mint hírlík, azonnal lóra ül és a hadgyakorlatok terepére hajtat, s csupán a délelőtti szemle után jön a temesujfalui *Zselénski* kastélyban levő szállására.

A trónörökös öt kocsiból álló udvari vonaton érkezik. Az aradi üzletvezetőség részéről *Sztankovics* Miklós üzletvezető és *Fetter* Géza felügyelő ma délután a gyorsvonattal Budapestre utaztak, hogy a trónörökös vonatát fogadják, valószínűleg ők fogják Budapestről Alliosig az udvari vonatot vezetni. Ugyancsak az aradi üzletvezetőség részéről *Ruzsics* Károly főellenőr ma délután Alliosra utazott, hogy jelen legyen az udvari vonat megérkezésénél. Allioson azonban semminő fogadtatás nem lesz.

A trónörököst szárnysegéde, báró *Ruhnerskirchen* tábornok és az attasék fogják kísérni.

Ilyenformán a trónörökös a diadalkapukat, az országuton fölállított zászlóerdők pazar disztét csak a vonat ablakaiból fogja látni. A vidék közönségében nagy lehangoltságot keltett az utiprogramnak ez a változtatása, annyi pompa, disztítés, lobogódisz, fehérruhás lány, s mindez — öt percért.

A katonai vendégek.

Ma már együtt van a hadgyakorlatok fővezetősége, és pedig: *Beck* Frigyes báró táborszernagy, a vezérkar főnöke, *Waldstätten* táborszernagy és *Windischgrätz* herceg táborszernagy, csapatfelügyelők, *Kropacsek* lovag táborszernagy, a tüzérség felügyelője, *Klobucsar* altábornagy, honvédségi adátus, továbbá a hadgyakorlatok döntnökei: *Siebert* Vivenot, *Potiosek* és *Frank* altábornagyok, *Krobotin* lovag, *Hugelt-Szaszkievic*, *Rohr* és *Böhm-Ernalli* vezérőrnagyok, *Barleon*, *Bockenheimer* lovag, *Ser-tic*, *Schirmbeck* és *Schleyer* ezre-esek, végül 21 vezérkari törzstiszt és százados.

A hadgyakorlatok vezérkari munkálatait *Puchallo* vezérkari ezredes vezeti.

Ma este érkezett meg *Waldstätten* báró táborszernagy, csapatfelügyelő, ki ezelőtt a hadakozó VII. hadtest parancsnoka volt. A lippai vasuti állomáson a hadtestparancsnokot *Feicht-haler* báró aradi 8-ik huszárezredbeli főhadnagy fogadta.

Érdekes azok neveit is megtudni, a kiknek látogatását, többnyire a király látogatásának elmaradása folytán, szintén lemondták. Ezek: *József* főherceg és szárnysegéde *Vécsey* százados, *Pitreich* hadügyminiszter, *Urbán* ezredessel és *Klingspor* kapitánynyal, *Kolossváry* honvédelmi miniszter és szárnysegédje *Vull* százados. Ezek lejövelele szintén elmarad.

A katonai attasék.

A külföldi államok katonai attaséi ma este érkeztek meg Aradon át s Temesujfalun nyertek szállást. Ezek névsora, az egyes államok szerint a következő:

Amerika: Capitain W. Harris Floyd.

Németország: Bülow őrnagy.

Franciaország: De la Guiche marquis őrnagy.

Anglia: James Fairholmes ezredes.

Japán: Joda őrnagy.

Oroszország: Del Mestro ezredes.

Románia: Exarco őrnagy.

Olaszország: Roop ezredes.

Törökország: Chukri pasa tábornok és Nazif bey ezredes.

Spanyolország: De la Ribero marquis alezredes.

Az attasékon kívül több külföldi tiszt lesz még jelen, tanulmányozás céljából a lippai hadgyakorlatokon; Romániától *Nasturel* tábornok, *Constantinescu* ezredes és *Cherstescu* őrnagy, a kik ma délután megérkeztek már Ujfalura, Svájc részéről: *Held* és *Trungel* alezredesek.

Föltűnő, hogy a szomszéd *Szerbia* nincsen az attasék sorában képviselve, holott az eddigi hadgyakorlatokra mindig elküldötte attaséját.

A próbaháború képe.

Lippa és környéke most kezdi a hadgyakorlatok igazi képét felvenni. Katonáság és katonaság mindenütt. Lippán őrszemek láthatók mindenfelé, a radna-lippe. vashidat pedig honvédek őrzik.

Az utcákon rendkívül élénk az élet; csupa szín, annyi, ahányféle az uniformisok színváltozata. Sűrűn láthatók aranygalléros főtisztek, kikből máskor egy-egyét is megbámultak. Most kitelik belőlük egy egész légkör. A vezérkari tisztek is gyakran megfordulnak az utcákon. Élénkítik a képet a fehérkarszalagos parlamentairek, s a főhadiszálláshoz beosztott katonák, kik fekete-sárga karkötőt viselnek.

Ebben a változatos, tarka katonavilágban is nagy feltűnést keltettek az attasék. Valóságos látványosság volt, midőn ma este megérkeztek. Egy csoportban jöttek s valamennyi más-más ragyogó öltözetben. A hidnál, melyen átvonultak, óriási közönség csodálta meg az attasékat.

A látnivalók közé tartozik a hadvezetőség automobillja s a motorbiciklis hírnökök, kik vilámszebenesen száguldanak ide-oda.

Ahol annyi látványosság van, onnan a fotografusok természetesen el nem maradhatnak. Már most is sok fényképész van kinn, kik egyelőre az érkezőknek szegezik masinájukat.

A harc kezdete.

A mai napon a csapatoknak pihenőjük volt. Csúpan a lovas-járőrök kezdték meg ma délután a működést, úgy a 7. hadtest, mint a 12. hadtest lovas-hadosztálya részéről. Az utóbbinak járőrei négy különítményben indultak el Aradról Fibis felé. A 12. hadtest lovas-hadosztályát *Zech* vezérőrnagy vezeti; a hadtest két hadosztálya a Maros két oldalán, a hegységek között van felállítva.

A megszállott hid.

A hadgyakorlat előmunkálatainak érdekes mozzanata történt ma. A 7. hadtesthez tartozó 5. honvédegysége fél-százada, *Hódosról* egy órákor indult és megszállta a vashidat; ez meglehetősen fontos tény, mert a környéken ez az egyedüli fontosabb hid a Maroson.

A 12. hadtest gyalogsága, a mely az ellenséges jelvényeket viseli, *Berzova* *Konop* körül fekszik; a tartalék *Facseten*. Reggel előreláthatóan *Hideghut* alatt tűzér-ségi ütközet lesz.

A ma délután során az egész terepen felderítő szolgálatot végeztek, úgy a 7. mint a 12. hadtest részéről.

Tisztelgések Beck bárónál.

Molnár Viktor temesmegyei főispán, a temesi tisztikarnak itt időző tagjaival tegnap este tisztelegtek a Zselénski-kastélyban *Beck* báró vezérkari főnöknel.

Beck báró ma délelőtt kilovagolt, a délutánt többnyire lakásán töltötte. Dél-előtt fogadta a táborszernagy a Temes-Ujfalun időző román tiszteket, a kik *Nasturel* ezredes vezetésével tisztelegtek előtte. A román tisztek a délből tartott ebédnél is hivatalosak voltak.

A félhivatalos sajtó képviselői is Ujfalun vannak már; magyar részről *Sturm* Albert, a *Budapesti Tudósító* szerkesztője, osztrák részről dr. *Cowie*, a *Correspondenz Bureau* munkatársa. A sajtó informálásával a vezérkar részéről *Le Baue* őrnagy van megbízva.

A hadgyakorlatok idejére külön szolgabírói hivatal állított fel Temes-Ujfalun, a melynek

teendőit *Prepeliczay* Odón temesmegyei központi főszolgabíró, *Korosi* György és *Nagy* Gyula szolgabírák vezetnek.

A hadgyakorlat tanulmányozására román vendégek érkeztek. Ezek ma este megtekintették a Temes-Ujfalu állomás közelében lévő törzsistállókat is. Itt, az istállók mellett van az aradi csász. és kir. élelmezési raktár fiókja. Nagy fekete-sárga zászló és felírás jelzi a raktárt.

Ujitások a hadgyakorlaton.

A hadgyakorlat folyamán több ujitás, illetve kísérletezés is lesz. Ezuttal másodszor alkalmazzák a hordozható tábori konyhákat.

Kipróbálják a motor-biciklit és automobilt is a hadügy szolgálatában. A bicikliket a hírvivők használják, az automobil pedig a hadvezetőség rendelkezésére áll.

Katonai vasuti iroda Aradon.

Már megkezdődtek az intézkedések az iránt, hogy a hadgyakorlatokról visszatérő csapatok a vonatokon rendben legyenek hazaszállíthatók. A csapat-szállítást *Bockenheimer* lovag ezredes, a hadügyminisztérium vasuti osztályának főnöke vezeti, aki most még Temes Ujfalun van, de néhány nap múlva Aradra jön, a hol irodája a csanádi palotában lesz. Az ezredes ott fog működni személyzetével.

A csapatok elszállítására az aradi üzletvezetőség 65 vonatot helyez készenlétebe. *Harminc* vonat Aradon lesz, a többi Ujarad, Vinga, Gyorok, Paulis, Allios és Radna állomásokon szétszórva.

Váltóhamisító asszony.

(Főtárgyalás a törvényszéken.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, szeptember 2.

Az aradi kir. törvényszék sorompói előtt egy asszony állott ma vádlottként, akiről az ügyészség azt állította, hogy váltót hamisított.

Gábor Andrásné, szül. *Trandafir* Mária a vádlott neve. Még 1897-ben történt, hogy az asszony nagyon megszorult pénz dolgában. Más-ként nem tudott pénzhez jutni, mint váltó segítségével, amde az ő aláírására egy bank se adott volna semmit. Igen egyszerű eszközhöz folyamodott tehát és *Prodanovits* Döme, továbbá *Tessits* Mihály nevére váltót hamisított. Két ismerőst bevonta még a titokba s ilyformán hárman, *Gábor* Andrásné, *Varasits* István és *Spitzer* Irén, utóbbi egy aradi cukrászleány, meg is hamisítottak három váltót. Egy 800 koronáról szól és két darab 300 koronáról. *Gábor* Andrásné maga a váltókra nem írt alá semmit, a közöket *Varasits* István töltötte ki, míg a hamis neveket *Spitzer* Irén írta alá.

Gáborné aztán elvitte a váltókat a bankokba. A 800 koronást és az egyik 300 koronást a *Viktóriához*, a harmadikat pedig az *Ipar- és Népbankhoz*. De a bankoknak gyanusak voltak a váltók és egyiket se számították le. Az eset aztán tudomására jutott *Prodanovits*nak és *Tessits*nek, akik följelentették az ügyészségnél *Gábornét*.

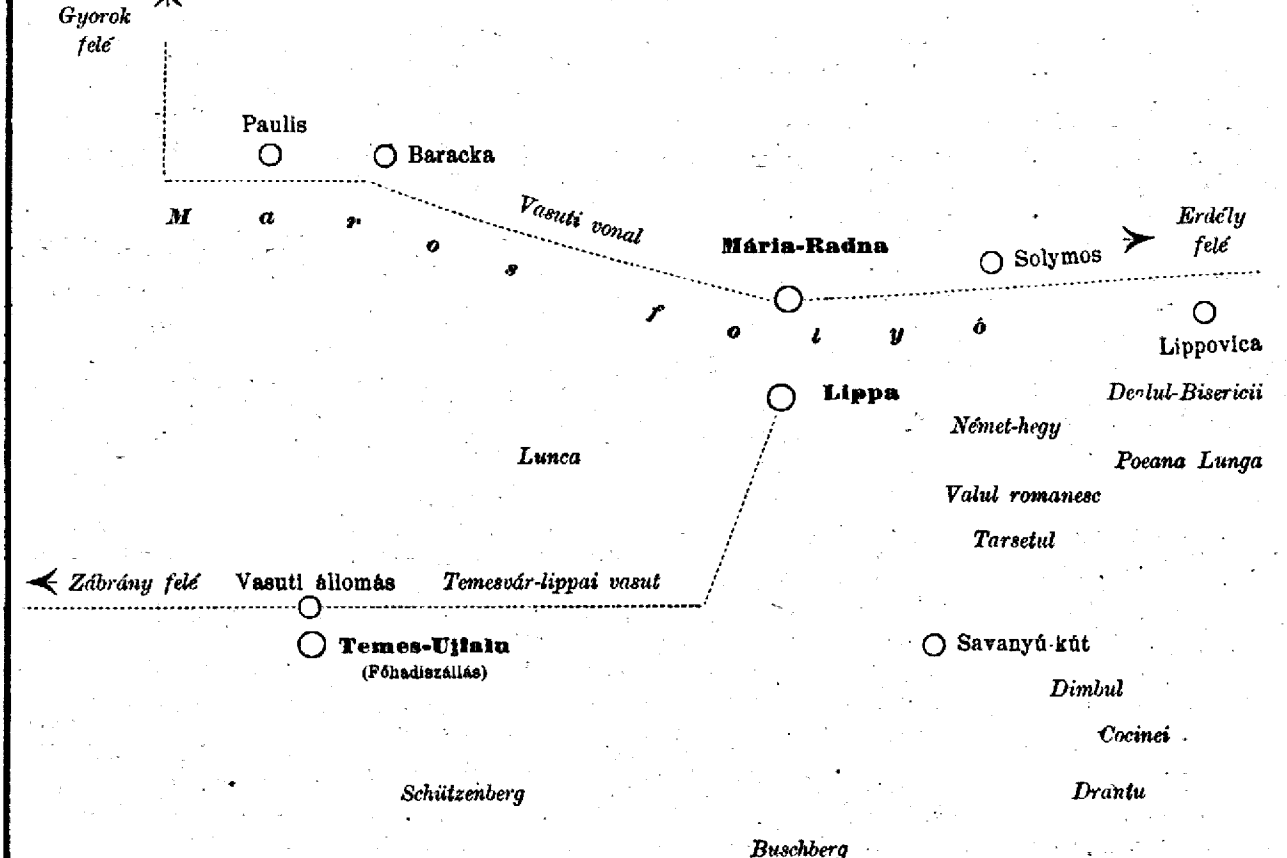
Az ügyészség *Gáborné* és két társa ellen okirathamisítás miatt emelt vádat s az aradi törvényszék ma tárgyalta ezt a bűnügyet.

A bíróság elnöke *Fábián* Lajos dr. távollat bírő, tagjai *Nagy* József és *Pogonyi* Nándor dr. bírák voltak.

Az ügyészséget *Lehrmann* Viktor kir. ügyész képviselte, *Gábornét* *Avartfy* Ferenc, *Spitzer* Irént *Deutsch* Izso dr., *Králtz* Lajos dr. helyettese és *Varasitsot* *Nemess* Zsiga dr. képviselte.

A vádlottak beismertek mindent, *Varasits* és *Spitzer* Irén azzal védekeztek, hogy nem

A HADGYAKORLATOK TEREPAJZA.



tudták, milyen célból íratja velük alá a váltót Gáborné.

A bíróság a vád- és védbeszéd meghallgatása után Gábor Andrásné a btk. 401. § ába ütköző magánokirathamisítás büntette miatt hat hónapi börtönre ítélte. Varasitsot és Spitzer Irént pedig a vád és következményei alól felmentette.

Az ítéletben az ügyészség megnyugodott, Gábor Andrásné felebbezett.

Fölrobbantott magyar hajó.

(Merénylet-terv a bolgár fejedelem ellen.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 2

A bolgár merénylők pusztításai immár magyar tulajdont is megsértettek. *Burgas* Fekete-tengeri kikötő közelében a Magyar Keleti Tengerhajózási Társaság „*Vaskapu*” nevű gőzösét a bolgár merénylők felrobbantották. A hajó parancsnoka, az első és második hajótiszt, hat matróz s a társaság egy alkalmazottja, összesen tizen, életüket veszítették. Állítólag azonban több utas is eltűnt.

Fővárosi tudósítónk ma éjjel az Adria tengerhajózási részvénytársaságnál járt, melynek a felrobbantott hajó tulajdona volt, itt azonban a merénylet részleteiről a távirati közlekedés megszakítása következtében nem tudtak felvilágosítást adni. A hajó biztosítva volt s az igazgatóságnál azt hiszik, hogy a macedon főelők a dinamitot becsémpészték a hajóba, mert az semmi robbanó anyagot nem szállított.

Míg a főkelők a Balkán egész területén végzik pusztító munkájukat Szófiában, a bolgár fővárosban, sőt az egész országban nagy az izgatottság s azt híresztelik, hogy *Ferdinánd* fejedelem azért nem jön Szófiába, hanem egyenesen *Euxinogradba* ment, mert az utolsó pillanatban tudomására jutott, hogy a szófia helyőrség tisztjei merényletre készülnek ellene. A városban uton-utfélen beszélnek, hogy a tisztek lemondásra akarták kényszeríteni a fejedelmet. A palotában állítólag sok hivatalnokot letartóztattak.

Nem különb a helyzet Törökországban sem. A háború veszedelme pillanatnyilag elodáztattnak látszik, miután a szultán az orosz flottának a Bosporus előtt való megjelenése folytán úgy megijedt, hogy minden orosz követelés teljesítését megígérte, csak azt kötötte ki, hogy a személye biztonságban lehessen. De azért egyik napról a másikra olyan bonyodalmak történhetnek, melyek a helyzetet gyökeresen megváltoztatják.

Mialatt az orosz flotta a Bosporusban időzik, hat órai járásnyira Konstantinápolytól bolgár bandák támadták meg a török falvakat s számos törököt megölték. A lakosság segítséget kért Konstantinápolyból, de a szultán csak ötven lovast mert kiküldeni, akik közül 25-öt a felkelők súlyosan megsebesítettek. Tehát orosz pártfogás mellett gyilkolják a törököket.

Csak most derült ki, milyen meglepetéssel megaláztatásokon ment keresztül az a küldöttség, melyet a szultán küldött az orosz hajóraj elé. Orosz matrózok vették át a szultán ajándékait s a küldöttség vezetőjét nem is fogadta az orosz flotta parancsnoka, aki meghagyta, hogy a törökök ne merjék elhagyni hajóikat. Ugy bántak a török parancsnokkal, mint valami levélhordóval, vele küldték meg a rendszabályokat, melyeknek betartását az orosz cár meghagyja a szultánnak.

A legújabb táviratok a következők:

Konstantinápoly, szeptember 2. A porta ma közölte a diplomáciai képviselőkkel, hogy merényletektől lehet tartani az idegen képviselők és konzulátusok épületei ellen, minél fogva szigorú őrizetre van szükség. Ezt a rendőrség és csendőrség, valamint az állomáshajók legénysége és más erők hajtották végre.

Konstantinápoly, szeptember 2. A drinápolyi nyugtalanító eseményekről itt elterjedő híreket eddig sem konzuli, sem portajelentések meg nem erősítik. Az itteni üzleti forgalom is szevedni kezdett ama nyugtalanító hírek következtében, hogy a porta állítólag ultimátumot intézett Bulgáriához és a háború küszöbön áll.

Szófia, szeptember 2. A lázadók ellentállás nélkül elfoglalták *Wassiliko*-t. A török lakosság lelkesen fogadta a zendülőket.

Konstantinápoly, szeptember 2. Az augusztus havi bandamozgalmakról szóló konzuli és portajelentések szerint a veszteségek következők voltak: 1109 halott és 80 sebesült bandatag, 312 halott és 19 sebesült katona és csendőr, 80 halott 19 sebesült monamedán falusi lakos, 86 halott és 3 sebesült keresztény lakos. Az adatok azonban hiányosak. A veszteség alighanem nagyobb.

Konstantinápoly, szeptember 2. A szultán trónralépésének ünnepe alkalmából a város fényesen ki volt világítva. Az éj minden incidens nélkül folyt le.

Egy nyilatkozat.

(A hegyaljai vasut ügyéhez.)

Arad, szeptember 2.

Az A. és V. legutóbbi száma jobb ügyhöz méltó igyekezettel támogatja azt a vasuti tervezetet, melynek alapján egy berlini pénzeszoport boldogítani akarja a Hegyalját. Az ügy tárgyi részéről lapunk élén mondjuk el véleményünket, míg e helyen egy személyi momentumra akarunk kitérni, amely kitérő azonban valószínűsággal lesújtó kritika a hegyaljai vasut tervezetére.

Lapunk keddi számában ugyane tárgyról szólván, azt irtuk, hogy *Sármezey* Endre főmérnök a szakbizottságba történt beválasztását azért nem fogadta el, mert nem akarja, hogy neve ilyen vállalattal kapcsolatba hozassék. E megjegyzésünkre az A. és V. azt írja ma, hogy „ez egyszerűen nem áll.” Hivatkozik magára, *Sármezey* Endre urra, aki ugymond, bizonyára maga fogja megcáfolni azokat az „abszurd” kijelentéseket, melyeket lapunk cikkírója vele elmondott.

Nos, *Sármezey* Endre ur nyilatkozott. Nyilatkozatát a következőkben adjuk:

Tekintetes Szerkesztő ur!

Az „Arad és Vidéke” folyó hó 2-án megjelenő számában „A hegyaljai vasut” cím alatt egy cikk van közölve, amelynek több pontja csekélységemre hivatkozva, nyilatkozatra szólít fel.

Nehogy félreértésekre adjak okot, van szerencsém a folyó évi augusztus hó 12-én, a hegyaljai helyi érdekű motoros vasut előkészítő bizottság elnökéhez címzett levelemnek utolsó szakaszát szószerint közölni:

„Ezek volnának megjegyzéseim!

Most csupán még azt vagyok bátor megjegyezni, miszerint az esetben, ha a t. bizottság az általam kifejtettek folytán tanácsomat megfogadja, úgy készségesen adok felvilágosítást, készségesen adok utmutatást arra, hogy miképen kell a hegyaljai motoros vasutat alapítani, létesíteni és kezelni. Mindenkor készségesen állok a t. bizottság rendelkezésére, hogy a kívánt felvilágosításokat megadjam. Ha a t. bizottság a látottak dacára az idegen szakértők véleményét fogadja

el, ám legyen! En lelkiismeretemet jelen soraimmal megnyugtattam! *Tiltakozom azonban az ellen, hogy nevem ezen ügynek a napirenden lévő formában való megoldásával kapcsolatba hozassék!* Kívánom és óhajtom különben, hogy a tervezett vasut mielőbb kiépüljön, legyen az akármilyen alapon, az úgy Aradra, mint a hegyaljára rendkívüli fontossággal bír.”

Ez volna szószerint fent hivatkozott terjedelmes levelem utolsó passzusa, amelyből úgy az Arad és Vidéke, valamint t. szerkesztő ur is világosan láthatja álláspontomat, amit különben egy népes magánértékeztelen a vállalkozó urak jelenlétében szóbelileg is kifejtettem.

Tisztelettel,

Sármezey Endre.

Szeretetremlő lapársunk e nyilatkozat után talán még sem fogja olyan abszurdnak találni a lapunk keddi számában foglaltakat. S tekintettel arra, hogy *Sármezey* Endre ur, Arad egyik legkiválóbb vasuti szakértője egyenesen tiltakozik, hogy neve az ügygel kapcsolatba hozassék, talán mégis csak mérsékelni fogja a berlini bankároknak pazarolt szerelmét és belátja, hogy bármennyire „teljes odaadással, dícséretes lelkiismeretességgel és alapos élelátással” vezeti is a végrehajtó bizottság a mozgalmat, annak megakasztása mégsem vétek a közérdek ellen.

SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

* Vidéki társulatok a fővárosban. A P. H. abból az alkalomból, hogy *Krecsányi* társulata befejezte a Népszínházban vendégszereplését, a következőket írja: Szeptember elseje nevezetes dátum fővárosi színházi életünkben. E napon kezdik meg a közsínházak, az oporaház kivételével, előadásait és ezzel megkezdik a komoly, az igazán művészi jelentőségű, a tulajdonképpeni színiszzezont. A nyári hónapok alatt csak a szinkörök elégitik ki, úgy, ahogy a színház iránt érdeklődő közönség igényeit; a „nagy” színházak szünetelnek, ami éppen nem illik Budapest nagyvárosi jellegéhez. Pedig milyen egyszerű megoldás volna, a közsínházak közül egyik-másik, elsősorban a Népszínház vagy a Vigszínház, hajlékot adna hosszabb rövidebb vendégszereplésre egy egy jelesebb vidéki társulatnak! Hány jeles vidéki erővel ismerkedne meg közönségünk és hány jogos ambíció jutna éppen a vidéki színészek közül ilyenformán érvényesüléshez! Reméljük, hogy *Krecsányiék* példája, kik a Népszínházban aug. második felében kiváló művészi és anyagi sikerrel vendégszerepeltek, utánpótlásra talál esztendőre.

Szomorúság katonáéknál.

(Levél a táborból.)

Temesújfalú, szeptember 2.

Pár nappal ezelőtt harci gyakorlatról, vezetőkezve érkeztünk meg a táborba s valahogy utban kapott bennünket a riasztó hír, hogy a kiszolgált katonákat visszatartják. Előző nap még vígan fújták a bakák, hogy októbernek elsején... de most, most csüggetten, szótlanul ballagtak egymás mellett a fiúk s kedvetlenül teljesítették a kapitány parancsait. A kapitányunk, — aki különben nagyon humánus ember, — biztatta a legényeket:

— Daloljatok fiúk valamit.

Csend. Némelyik nagyot sóhajtott, rántott egyet a borjú szíján, mintha valami nagy káromkodás kívánczolt volna ki belőle. Kinek is lett volna kedve dalolni, mikor hét kis nap múlva hiába szólal meg a vezérkar vékony kürtje, nem röpitik vígan levegőbe a sapkájukat s nem évdnek az ujoncokkal:

— Nekünk már lefujtak. Nektek még három a kalendárium.

A cugsfürer, hatalmas gyerek, bizalmasan megszólított:

— Hadnagy ur kérem, igaz, hogy visszatartanak bennünket?

— Ugy beszélnek!

— Nahát, agyon is lövöm én akkor magamat! Otthon vár az édes anyám, a menyasszonyom, nem nyövöm én ezt a bakancsot!

Köny is csillogott a szemében és én elhíszem amit mondott, sőt az az impresszióm, hogy ha nem adják ki a szabadságos kis könyvet, sok katona fogja vérét ontani. A szegény fiuk — mi tehetne tőlük — nótát faragnak a nagy szomorúságban. A tábor zeng a bánatos bakanótáktól, amelyek kéri az édesanyákat, ballagjanak el Buda várába s instálják meg a császárt, ne kívánja halálát szegény magyar legénynek.

A kaszárnya világa rosszabb a rabságnál s mikor már azt hiszik, hogy tíz nap múlva szabadulhatnak, akkor jön a parancs, hogy mindenkit vissza kell tartani. Nohát emellett a rendelet mellett elmosódik a kaszárnya élet minden brutálitása, még Bilek is kicsiny ehhez a szívtelen merénylet tervhez. Mindenki nek van tisztes polgári foglalkozása, vannak hozzátartozói, akik három éve aggódva várják haza segítségüket, szemüfényét, van menyasszonyuk, van életcéljuk, melyet előbb-utóbb elakarnak érni. Azt hiszem nagy, veszélyes bonyodalmak következnek.

Istenem miért is visznek a generálisok politikát a kaszárnyákba? Mit szólnak akkor, ha politizálni fognak azok a baka gyerekek is, és csapatostól megszöknének a szolgálatból, mert úgy fogják föl itten, hogy ehhez joguk van. Mit szólnak akkor, ha körül veszik a szülők, a hozzátartozók, az érző szívű emberek a kaszárnyát és követelni fogják fiaikat? Azt felelehetik: Jön a szurony! Pedig akik ezt felelik csalódnak. Gondoljanak arra is, hogy nem fog akadni olyan legény, aki kezébe veszi a Manlichert. Erővel katonai forradalmat akarnak? Nem lehetetlen, hogy az lesz a következmény. Hiába hivatkoznak a reglamára, előírásra, esküre, — mit törődik azzal az ember? akinek szíve csordultig telt a keserűséggel.

Az öngyilkosság, a szökés, az engedelem megtagadása bizonyos, hogy napirenden lesz, de még jó ha csak ez lenne a következmény. Így itéltem én meg a hangulatból. S kéri ez a rengeteg katona: mért akarják ezt így? A törvény szerint a katonák három évre rukkolnak be. Egy hét múlva három éve letelt. A törvény szerint gyakorlat után valamennyit haza kell bocsájtani. Arról nem tehetnek, hogy újoncot nem ajánlott meg az ország, de nem ajánlotta és nem is ajánlhatta meg továbbra a három évet kiszolgált legénységet sem. Törvényes alapja tehát nincs a katonának visszatartásának és hisszük, hogy nem is fogják azt megengedni. Elvégre is a hadsereget mi tartjuk fenn, s azok a generálisok a mi törvényünk rendelkezése alatt állanak. Az ország nem marad katonák nélkül, ott vannak a tartalékosok, akik veszély esetén minden percben rendelkezésre állanak s aztán a kiképzés alatt álló katonákat úgy sem viszik háboruba a tartalékosok behívása nélkül.

Baj van, szomorúság van. Elkecseregett ember ez mind egy szál a császár uniformisába. Azonban reménykedik mindegyik s talán nem hiába.

Tartalékos tisz.

HIREK.

— A király Budapesten. A király holnap, csütörtökön este 7 óra 30 perckor, külön udvari vonaton Budapestre érkezik a nyugati pályaudvaron. Az udvartartás egy része ma reggel érkezett meg külön udvari vonaton, a testőrszázaddal egyetemben. A király itt tartózkodása alatt többször Gödöllőre is rándul, miért is a várkapitányság egy-egy tiszviselője állandóan a kastélyban tartózkodik.

— Ferenc József király és Miklós cár. Bécsből táviratozzák: Egy helyi lap tudósító közli, hogy *Ferenc József* király és *Miklós* cár október első napjaiban fognak találkozni, de nem Bécsben, hanem a stájerországi Eisen-erzben, ahol zergére fognak vadászni az ural-
kodók. A cár ezuttal nem is megy Bécsbe. Ez a jelentés ellentétben van egy korábbi hírrel, amely egész határozottsággal szólt arról, hogy Miklós cár Bécsben fogja meglátogatni Ferenc József királyt.

— Az aradi és csanádi egyesült vasutak igazgatóságának tagjává a pénzügyi magyar királyi miniszter *Maróthy* József dr. pénzügyminiszteri osztálytanácsost nevezte ki.

— A pénzügyi bizottság ülése. Miután a városi iskolaszék folyó hó 3-án d. u. 5 órakor tartja ülését, az elnök ez uton értesíti a pénzügyi bizottság tagjait, hogy a holnap d. u. fél 5 órára összehívott bizottsági ülés egy félórával előbb, vagyis d. u. 4 órakor fog megartatni.

— A radnai hid vámszedési joga. A Mária-Radna-lippai kincstári Maros-vashid vámszedési jogának november 1-től 1906. október 31-ig terjedő három egymásutáni évre leendő bérbe-adása végett az aradi pénzügyigazgatóságnál augusztus 6-án délelőtt 10 órakor nyilvános árverés volt. A kikiáltási ár 14.155 kor. 54 fillér volt s erre ajánlatot tettek: *Keppich-Neuerer-Brankovics* cég (Karánsebes) 14.771.77 kor., *Gross* Izsó (Lippa) jelenlegi bérle 16.157.77 kor. és *Schwarz* Ignác soborsini hidvámberle 15.250 kor. A pénzügyigazgatóság *Gross* Izsó ajánlatát fogadta el és felsőbb jóváhagyás végett azt terjesztette föl.

— A város nyugdíj-bizottsága ma délelőtt tizenegy órakor ülést tartott, melyen *Pécsely* Árpád, városi segédtiszt özvegyének nyugdíj iránti kérelmét véleményezték. A bizottság az özvegy gyermekeinek neveltetési járulékaival együtt évi 990 korona nyugdíj megszavazását javasolja.

— Debrecen pótdíja. Debrecen város idel 60 százalékos pótdíja jövőre 82 százalékra zsugorodva ringatja rózsás álmokba Debrecen adófizetőit. A költségelőirányzat deficitje a multakkal szemben szerénységével lepi meg a közönséget s a nyilvánosság szócsüve: a sajtó, vállveregetve méltatja a debreceni főszámvevő sikerét. A gazdag Debrecen évről évre csökkeneni tudja a pótdíját, a szegény Aradot pedig az ág is huzza. Bizony jó volna nekünk is eltanulni a debreceni főszámvevő boszorkány-mesterségét.

— Eljegyzés. *Evezda* Kálmán nagyszombati kulturmérnök eljegyezte *Bedeusz* Márta kisasszonyt, *Bedeusz* Károly báró leányát Aradon.

— Nagy kikötő tűz. Tegnap, mint egy londoni sürgöny jelenti, a Linehouse dokkokban tűz ütött ki, mely csakhamar nagy terjedelmet öltött. Minthogy azonban szélcsend volt, sikerült a tüzoltóságnak megakadályozni, hogy az áruházak és a hajók eléjenek. Éjfélkor még nem volt eloltva a tűz, mely lényegileg a nyugatindiai dokkok egyik nagy faraktárára szorított. A kárt sok ezer fontra teszik. Sok értékes fa égett el, különösen mahagoni és paliszander fa.

— Büdös kórházi orvosok. A belügyminiszter utasította *Szabadka* város alispánját, hogy

az ottani *Mária Valéria* kórház igazgató-főorvosa: dr. *Wilhelm Arnold* ellen haladéktalanul indítsa meg a *büntetővizsgálatot*. Az igazgató-főorvos, sőt a kórház összes orvosai és személynéje között is többen számtalan visszaélés-sel vannak vádolva, melyek között nem kisebb bűn, mint *hulla-fosztogatás* is szerepel.

— A cukor olcsóbb lesz. A brüsszeli cukor-konvenció szeptember 1-én lépett érvénybe. A konvenciónak következménye tudvalevőleg az volt, hogy a cukorkartell, amely éveken keresztül a cukor drágulását idézte elő, meg nem újították, minek folytán a cukor ára is olcsóbb lesz. A cukorgyárosok nagyban való eladásnál a cukor árát 85-ről 73-koronára, vagyis 12 koronával szállították le. A detail-forgalomban a kockacukor kilogrammonként eddig többnyire 88 fillérbe került. Nem szenved kétséget, hogy a nagyban való kereskedésnél megállapított 12 fillérnyi ármérséklés csakhamar a kisebb kereskedőket is hasonló eljárásra fogja buzdítani úgy, hogy a kisebb fogyasztók is már nagyon rövid idő múlva fogják a kartell megszüntének előnyét élvezni. Október hónapban a cukor árát újabb 9 koronával mérsékli és így a cukor akkor valószínűleg ismét 2 fillérrel lesz olcsóbb.

— A Ganz gyári sztrájk. A Ganz-gyárban minap kiütközött vasöntő sztrájk még egyre tart, sőt a gyár többi munkásai között is terjed. A sztrájkolók a Horváth- és Kacsá-utcák sarkán levő korcsmában tanyáznak, ahol az intéző bizottság állandóan permanenciában van. A sztrájkolók ügyét ma már a vas- és fém munkások országos szövetsége vette a kezébe. A szövetség szombaton estére a Ganz gyár két budai és a kőbányai telepének összes munkásait gyűlésre hívja össze, vasárnap pedig a vas- és fém munkások tartanak nagy gyűlést, hogy a gyár igazgatóságával szemben állást foglaljanak. A szövetség felhívást fog kibocsátani az összes vas- és fém munkásokhoz, akik valamennyien a szövetséghez tartoznak, hogy amíg a Ganz-gyárban tart a bérmozgalom, ne vállaljanak munkát. A hangulat oly ekeseredett, hogy szombaton valószínűleg általánossá válik a Ganz-gyári sztrájk. A munkások erősen bíznak a győzelmükben, mert a gyár összes nagyobb megrendeléseket kap, amelyeket határidőn belül kell teljesíteni.

— Hogy él Dienes Márton. Idehaza már már elfeledték a magyar sajtó iparlovagját. Amerikában pedig most kezdenek vele foglalkozni. A mult hó 18-án érkezett meg *Dienes* New-Yorkba — írja egy onnan érkező magánlevél — s az ott tartózkodása első két napját ugyancsak felhasználta arra, hogy tudomást szerezzenek jelenlétéről. Mindjárt a megjövetele után megjelent a „Café Boulevard”-ban, a magyarok kávéházában, ahol persze nagy feltűnést keltett. De Dienesnek nem sok öröme telhetett benne. New-yorki véreink között tudvalevőleg bő számmal vannak olyanok, akiknek a lelkiismeretén a büntetőtörvénykönyv látócsövének keresztül csinos szépséghibákat találhatunk. Ez azonban Amerikában nem számít. Mindannak dacára ez a társaság, amely megható elnézéssel van az egymás multja iránt, Dieneset egyszerűen nem fogadta be. Volt egy *Stermann* nevű betűszedő a kávéházban, akit Dienes még Budapestről ismert s aki a magyar fővárost több rendbeli váltóhamisítás után hagyta el minden feltűnés nélkül. A volt lapszerkesztő és képviselő ismerős mosolygással ment oda hozzá s kezet akart nyújtani neki. *Stermann* azonban felugrott:

— En nem ismerem az urat.

Dienes zavarba jött.

— De kérem . . . a Lipót-utcából . . . hiszen ott volt nálam alkalmazva . . .

A betűszedő megint közbeszólt:

— Lehet! De azóta ön el akarta adni a hasát . . .

Szóval Dienesel még a váltóhamisítók sem akarnak szóba állni. Pénze különben — írja a levél — bőven van s ez az egy argumentum valószínűvé teszi, hogy hamar megbarátkoznak vele Amerikában. Különben Dienes úgy nyilatkozott, hogy nem marad New-Yorkban, hanem vagy Clevelandban, vagy Pittsburgban telepedik meg. Arról, hogy két magyar lap felajánlotta volna neki a szerkesztői állást, mitsem tud a levél. Dienes, aki idegen nyelven még csak kukkanni sem tud s csak a magyar nyelvtudásából élhet meg, a toliával akarja ugyan megkeresni a kenyerét, de maga indít lapot. S emellett a legkomolyabban foglalkozik azzal a tervvel, hogy megírja a *memoirjait*. Annak Magyarországon bizonyára sok olvasója lesz.

— Egy kamarás balesete. Gmundenből sürgönyzik: *De la Mina* marquis, a spanyol királyné kamarása, tegnap a Traunstein alatti jubileum-utón hirtelen rosszul lett következtében lecsuszamlott és agyarázkódást szenvedett. Este a cumberlandi herceg kastélyába szállították. Allapota nem ad okot aggodalomra.

— Orvos az örült kezei között. *Mesterházy* Kálmán postai alkalmazott régóta szenvedett idegbanban. A család ismerőse *Telekes* József dr. orvosért ment a beteg Ferenc körut 40. számú lakásáról. Utközben találkozott *Floris* Aron dr. fővárosi orvossal, a ki felment a beteghez. *Mesterházy* *revolvért szegzett a doktorra*, de az kicsavarta a kezéből, mégis dulakodás támadt, s az elnebeteg közben *fojtogatni kezdte az orvost*, a ki végre is tépett ruhával menekült a dühöngő elmebeteg karmai közül. *Mesterházyt* beszállították az elmeegógyintézetbe.

— Elégett termés. Nagyváradról táviratozzák, hogy a biharmegyei *Kardó* községben, hol a falu melletti szérűn volt összegyűjtve a község határában learatott egész termés, óriási tűz pusztított ma. A cséplőgép lokomotívjának szikrájától kigyulladt egy asztal s mire az ol-táshoz Nagyváradról segítség ment ki, lángban állott a négy holdnyi szérű. A kár huszezer korona körül jár s inségbe sodorja a község egész lakosságát, melynek nem hogy kenyérre valója, de vetőmagja sem maradt. A termés kisgazdáké volt s ezek nem biztosították az asztagokat.

— A rendőrellenőr merényleti. Megírtuk a minap, hogy Rákospalotán az Imre-utcában megtámadták *Matyó* László rendőrellenőrt és veszedelmesen összeszurkálták. A szerencsétlen állapota oly súlyos, hogy életbenmaradásához alig van remény. A rendőrség ma kinyomozta az ellenőr merényletét. Ezek: *Siskó* László 23 éves gyári munkás, *Fritz* Béla 21 éves mázoló segéd, *Bere* András 24 éves napszámos és *Siskó* József 25 éves gyári munkás. Beismerik, hogy bántalmazták az ellenőrt, de a késelésről nem akarnak semmit sem tudni. A rendőrség valamennyit átadta a bíróságnak.

— Halál a színházban. Nagykanizsáról táviratozzák, hogy az ottani nyári színházban, a „Bob herceg” ma esti előadása közben *Hübner* János 62 éves színházi zenész, aki negyven év óta játszik magyar színházakban, kiejtette kezéből a hegedű-vonót s élettelenül rogyott le az orkeszter padlójára. Az öreg zenészt szív-szélhűtés ölte meg.

— Új jegyzői lak. Siklón. Az aradmegyei *Sikló* község jegyzői lakást épít s ennek épít-sere árlejtést hirdet. Az építési költségek 13 000 koronában vannak előirányozva.

— Megcsonkított szobor. Főhíborító brutálitásról értesítenek Zentáról. A Zentán álló *Savoyai Eugen*-szobrot tegnap éjszaka megcsonkították. A koral reggeli járókelők megütközve látták, hogy a szoborról két kard hiányzik. Nyomban értesítették a rendőrséget, amely szigorú vizsgálatot indított a főhíborító merénylet miatt. A nyomozás eredménye az lett, hogy az egyik kardot megtalálták *Csek* József gazdaem-

ber lakásán az ágy alatt elrejtve. Az öreg ember töredelmesen bevallotta, hogy az egyik kardot János nevű fia távolította el a szoborról. A további vizsgálatnak annyi eredménye lett, hogy a rendőrség a másik kardot is megtalálta a réten a fű között elrejtve. Azt nem tudták megállapítani, hogy ki vitte oda. A nyomozást folytatják és a szobrot állandóan őrzik, mert újabb megcsonkítási kísérlettől félnek.

— Vérengző vőlegény. Bécsben egy *Schmidt* Károly nevű porcellán festő agyon akarta lőni menyasszonyának atyját, mert ellenezte házasságát, csak azért, hogy a leányt az üzletben dolgoztassa. A golyó az apa helyett a leányt érte és elég súlyosan sebesítette meg. Erre a kétségbeesett vőlegény felgyújtotta a lakást, hogy valamennyien bennéjjenek, aztán golyót repített a fejébe. A tüzet hamarosan eloltotta a tűzoltóság, a két sebesültet pedig kórházba vitték a mentők. Valószínű, hogy mind a ketten felgyógyulnak.

— Talált hegedű. A ma Aradra érkezett utasok közül valaki egy bérkocsin hagyta a hegedűjét. Igazolt tulajdonosa a rendőrségnek átveheti a talált hangszert.

— Fontos újítás. Felhívjuk az iskolaidény alkalmazóinak a közönség figyelmét *Kerpel* Izsó helybeli előnyösen ismert könyvkereskedő azon újítására, mely szerint nevezett óriási mennyiségű használt iskolakönyveit ezidén az egészségi követelményeknek megfelelően a leggondosabban fertőtlenítette. Mint értesülünk, a Kerpel cég az iskolaidény alkalmazóira gondoskodott megfelelő személyzet szaporításáról is, hogy a kiszolgálás a nagyobb forgalom dacára kellő gyorsasággal és pontossággal történhesék. E cég jó hírneve garanciát nyújt arra nézve, hogy a közönség a tankönyveket, amelyeket anti-quarice vásárol, a megfelelő előírt, helyes kiadásokban megkapja.

— Általánosan el van ismervé az, hogy *Weinberger* Ferenc jóhírnevű örvendő, szolid ékszerészünknél, Központi szál oda épület, a közönség a legelőzékenyebb és leglelkiesmeretesebb kiszolgálásban részesül, csakis finom ékszer és valódi „Geoffi” zsebóra, valamint díszesüst és éteszközök dur raktárát a legmelegebben ajánlhatjuk a t. közönség b. figyelmébe. Saját szakszerű ékszerműhely. Városi és megyei telefon 439.

— Minden nőnek tudnia kell, hogy a párisi és bécsi kiállítás arany éremmel kitüntetett *Balassa*-féle valódi angol Ugorkatej azonnal eltünteti a szepit, májfoltot és mindennemű tisztatlanságot az arcról és annak gyönyörű üdéséget, fiataloságot kölcsönöz, kár tehát várni, mindenki vegye meg még ma. Ara 2 korona, hozzá való ugorka szappan 1 kor., 3 drb. 2 kor. 40 fill. Poudre 1.20 és 2 kor. Kapható *Balassa* Kornél gyógyszeráránban Temesvár, Aradon *Vojtek* és *Weisz* uraknál, *Krausz* Elemér és társai drogueria üzletében, *Földes* Kelemen gyógyszeráránban, *Tábor* Gyula gyógyszeráránban Pécskai-ut 18. sz., ahonnan titoktartás mellett házhoz is lesz küldve. Tessék *Balassa* fele ugorkatejet kérni.

— Az új iskolaév. Hosszu, álmos pihenő után, ismét zajossá lesz a város, megtelik vidám ifjúsággal. Mily sok gondot okoz ilyenkor a szülőknél a gyermekek elhelyezése és főleg a rengeteg bevásárlás. Ami az utóbbit illeti, nagy könnyebbségére szolgál a közönségnek, hogy van Aradon egy áruházunk, ahol ugyszólván minden beszerezhető; s ez nagy időmegtakarítással jár. Ez a vállalat *Porter* Vilmos Nagy Áruháza a Szabadság-téren. *Porter* Vilmos Nagy Áruháza szépen fejlődik évről-évre. Egyre gazdagabb lesz a raktár, dúsabb a választék és nincs az a fővárosi vállalat, mely olcsóságban vagy akár más tekintetben fölülmulná a város eme nevezetes áruházát. Az új iskolaév alkalmából ismét nagy forgalmat fog csinálni *Porter* Áruháza.

— *Dentolin* fog-creme a legkedveltebb fogszéplő. 1 tubus 50 fill. *Vojtek* és *Weisz*nál, Aradon.

— Fízetésektelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetésektelenségekről tesz jelentést: *Blumenschein* Simon, *Z. Szt. Balázs*. — *Abramovitz* és *Goldenberg* kereskedőcég, *Jassy*. — *Kainka* Károly, *Grieskirchen*. — *Kohn* Lajosné, keresk.-cég *Kalló-Semjén*. — *Fenyves* Lajos, *Győr*.

— T. üzletfeleink szíves tudomására hozzuk, hogy *Révész* Nándor könyv- és papírkereskedő urat (Minorita-palota. — Telefon 265. szám) képviselővel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóját érdeklő megbízásokat.

A fegyházviselt ügyvéd.

(Törvényszéki tárgyalás.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 2.

Egy régóta huzódó sajtópörben kellett volna ma döntenie a budapesti büntetőtörvényszéknek, a tárgyalást azonban szokatlanul kínos incidens előzte meg. A pörben a panaszos *Lakatos* Ida szabolcsmegyei földbírtokosnő, aki a hírhedt *Brunkala*-ügyben is szerepelt; a vádlott pedig *Onody* Géza nyíregyházi gazdatiszt. *Onody* egyik fővárosi napilapban „felhívást” tett közé közérdekből, amelyben nyilvánosságra hozza, hogy *Lakatos* Ida váltót hamisított a Vásonkeő-Brunkala-ügyben, dohányjövédéki kihágás címén a kincstárt 80.000 koronával, magát a felhívás publikálóját pedig 30.000 koronával károsította meg.

Lakatos Ida fia a felhívás miatt rágalmazás címén följelentette *Onodyt*, akit ma vont felelősségre a büntető törvényszék, mint sajtóbíró. A tárgyaláson *Agorasztó* Péter elnökölt, a védelmet *Schäffer* Sándor dr. látta el, a magánpanaszos képviselőjében pedig *Beke* László jelent meg. Ezenkívül számos tanut idéztek meg a vidékről a felhívásban foglalt állítások valódiságának bizonyítására.

A tárgyalás megkezdése után *Beke* a meg nem jelent *Lakatos* Ida képviselőjében kéri a bizonyítást.

Schäffer dr. Mielőtt nyilatkoznám, kérem konstatálni, hogy *Lakatos* Ida képviselője nem ügyvéd, hanem fegyházviselt ember és erre való tekintettel kérem az eljárást megszüntetni.

Az elnök (Bekéhez): Gyakorló ügyvéd ön?

Beke: Az vagyok, kérem.

Az elnök: Be van jegyezve valamelyik ügyvédi kamarába?

Beke: Én kérem 1896-ig gróf *Migazzi* ő nagyméltóságának jószágigazgatója voltam és...

Onody: De okirathamisítás miatt fegyházat ült.

Az elnök: Az a kérdés: bejegyzett ügyvéd e ön?

Beke: Nem vagyok bejegyezve. Igazolásomra azonban fölhozom, hogy *Czárán* István táblai bíró ur, a vádtanács elnöke az mondta, hogy sajtópörben jogosítva vagyok a képviselőre. Ami pedig a nyilatkozatnak rágalmazó részét illeti, mintha én fegyházviselt ember volnék, kijelentem, hogy *Onody* ur ellen is pört indított, hadd legyen alkalma a rágalom bebizonyítására.

A törvényszék visszavonult és hosszabb tanácskozás után az elnök a következő határozatot hirdette ki: A bíróság az eljárást megszünteti, mert *Lakatos* Ida, akinek az idézést szabályszerűen kézbesítették, nem jelent meg személyesen és nem is képviseltette magát az ügyvédség gyakorlására jogosított helyettesessel. Ilyen körülmények között ugy kell tekinteni a dolgot, hogy a magánpanaszos nem jelent meg vagyis panaszát visszavonta.

Beke László e határozat ellen fölbebezni akart, az elnök azonban kijelentette, hogy nem veszi ezt tudomásul, mert *Bekének* még csak fölszólalási joga sincs.

VÁROS ÉS MEGYE.

Aradváros közgyűlése.

— A sorrend. —

Folytatólagos sorrendje az Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságának 1903. évi szeptember hó 9-én d. u. 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésében tárgyalás alá kerülő ügdaraboknak:

15. A pénzügyminiszternek leirata és ezzel kapcsolatban a tanács előterjesztése az építendő vashid

ügyében. 16. Az ev. ref. egyházközség kérelme a segélyösszegnek 2400 koronára való felemelése iránt. 17. A hivatalszolgák kérelme helyzetük javítása iránt. 18. A tanács előterjesztése a folyó évi július havában elő és leírt átlami adóknak megfelelő községi adó elő és leírása iránt. 19. A tanács javasolja, hogy a Buza István, Hór Frigyes, ifj. Szűcs Mihály, Lunyacssek Vencel, Tóth János és Hauszner Jakabné által emelt épületek után az adómentesség megadassék.

AZ iskolaidényre!

Van szerencsém az iskola-idény alkal-mával a m. t. szülők és tanuló ifjuság szives tudomására adni, hogy

**Andrássy-tér 20. sz. alá,
a Fischer Eliz-palota**

legnagyobb és ujonnan berendezett üzlet-helyiségébe áthelyezett és a szakma min-den ágát felölelő könyv-, zenemű és pa-pir kereskedésben óriási mennyiségű leggondosabban fertőtlenített

iskolakönyvek

szintugy mint az előző években, minden iskola részére, kitűnő állapotban

antiquarice kaphatók.

Minden nálam vásárolt tankönyv használ-hatóságáért felelek és az esetleg meg nem felelőket azonnal kicserélem.

Író és rajzszeretek, füzetek, körzők s a többi összes tanszeretek előírás szerint, a legjobb minőségben. Igen olcsó árak! Pontos ki-szolgálás.

Egyben ajánlom 60,000 kötetes

kölcsönkönyvtáramat

melyben minden ujdonság kapható, továbbá

30,000 kötetes

zenemű-kölcsöntáramat

melyben szintén az összes ujdonságok megjelenésük után azonnal kivehetők.

Kiváló tisztelettel

KERPEL IZSÓ

könyv-, zenemű- és papirkereskedése, könyv-és zenemű kölcsöntára.

Telefon 385. sz.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Ménvásárlás. A földmívelésügyi minisz-ter az állami lötenyésztő intézetek számára szeptemberben nagyobb mennyiségű ménlovat

vásárol. Az állam természetesen csak minden tekintetben kifogástalan, teljeskoru méneket vesz meg, hidegvérű méneke elvileg nem vá-sároltat. Szeptember 10 én *Zimánduffa uban*, 12-én *Makón*, 15-én Győrben. Kis-Körösön Szat-már-Németiben. 17-én Csapon és Szabadkán, 18-án Galántán, 19-én Nagy-Mihályon és Nagy-becskereken, 21-én Temesvárott és Bánrévén, 22-én Zalaegerszezen, 23-án Hódmezővásárhø-lyen és Nyíregyházán, 25-én Kaposvárott, 26-án Gyöngyösön és Török-Szent Miklóson lesz mén-vásárlás, illetőleg a bejelentett teljes koru mé-nek bizottsági megsemlélése. A megvásárolt ménlovat a bizottság a helyszínén azonnal át-veszi, a ló árát januárban fogják kifizetni.

Budapesti ár- és értéktőzsde.

— Az *Aradi Közlöny* távirati tudósítása. —

Budapest, szeptember 2

Déltől Buzakínálát jó, vételkedv javult. Kedvező irányzat mellett 10 000 métermázsa került forgalomba, szil-lárdan tartott árakon. Egyéb gabonanevek kedvezők. — *Időjárás szép.*

Zárás 12 órakor:

Buza októberre	7.45 — 7.46
Buza 1904. áprillisa	7.72 — 7.73
Rozs októberre	6.24 — 6.25
Rozs 1904. áprillisa	6.53 — 6.54
Zab októberre	5.44 — 5.45
Zab 1904. áprillisa	5.69 — 5.70
Tengeri szeptemberre	6.17 — 6.18
Tengeri 1904. májusra	5.37 — 5.38
Rapce szeptemberre	— — — —

Zárás 5 órakor:

Buza októberre	7.45 — 7.46
Buza 1904. áprillisa	7.72 — 7.73
Rozs októberre	6.24 — 6.25
Rozs 1904. áprillisa	6.53 — 6.54
Zab októberre	5.44 — 5.45
Zab 1904. áprillisa	5.69 — 5.70
Tengeri szeptemberre	6.17 — 6.18
Tengeri 1904. májusra	5.37 — 5.38
Rapce szeptemberre	— — — —

NAPIREND.

Szeptember 3. Csütörtök. Róm. kath. naptár: Hilde-gard. — Protestáns naptár: Hildegard. — Görög-keleti naptár (augusztus 2.): Tádé. — A nap két 5 óra 6 per-cor, nyugszik 6 óra 20 perckor.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött távirati szerint a mai napra a következő időjá-rás várható: Száraz, meleg.

Szeptember 3. A penzügyi bizottság ülése délután 3 1/2 órakor. — Iskolaszeki ül s délután 4 órakor.

REGÉNY-CSARNOK.

A toltekek kincse.

— Eredeti regény. —

Írta: **Ritt Gyula.**

[31]

(Folytatás.)

Szakadatlan láncolatát képezte ez, a drága-kövek legnemesebb fajainak. Ove lángoló onix, fölfelé jászpisz, kezei, lábai a legszebb alabás-trom. Jászpiszba illesztett nyakát tej- és rózsá-gyöngyök övezték, lábszárai türkisz- és gráná-tokból, öve csi logó smaragdokból kirakva. Bo-káin, keze csuklóin, karj in és térdain fölüi választékos gonddal összeállított ametiszt és opál füzér ék skedett. A szemekben, alakjához arányos, hatalmas rubint csillogott. Faein le-logó függőkben, az égkek színében pompázó zafirok csillogása tört elő. A bálvány oldalára hadi eszközök támaszkodtak, melyek mindegyike külön-külön crysoberillből voltak kifaragva. Es végül a fején... el kellett takarnunk sze-meinket, hogy ne sértse az a ragyogó fényes-ség, ami belőle kisugárzott. Ez a ragyogó ékes-ség nem volt más, mint egy tiszta, óriás nagy-ságu gyémánt, a mi a legkisebb szögletekig pontosan ki volt csiszolva és a szírvány min-den színében pompázott. Ennyi kincsnek egy helyen való fölhalmozása egészen elkábitott bennünket. Mint az alvajárók, követtük Zaidát, ki gyönyörködve az arcunkról lerívó kéjes só-várgáson, mit az élénk társulók kincsek okoztak, — egy másik terembe lépett. A felmályban alig vettük ki azt a hatalmas emelvényt, a mi a terem közepén állott. Lassanként azonban szemünk hozzácsokott a homályhoz. Egy már-ványtomb volt, melyen egy fehér márvány koporsó volt elhelyezve.

— Tezcuco császár koporsója! — szólt Zaida, és intett Fernandonak, hogy lépjen kö-

zelebb. — Fernando fölhagott a márvány aszta-la és a koporsó födelére ill szteit üveglapon keresztül belenézett a koporsóba. Ragyogó fé-nyességek között egy hebalzsamozott fekete alak feküdt benne: Tezcuco, a toltekek hatal-mas császára. En is közelebb léptem, de alig pillantottam bele, a terem hátsó fala földren-gésszerű robajjal megmozdult s mint egy mé-ternyire befelé húzódva, egy sötét és mély üre-get hagyott maga után. Kis hija volt, hogy Cy-rano, aki e faiból késével a drágaköveket fo-szegette ki, bele nem esett az ismeretlen mély-ségbe. Ijedten ugrott vissza a f ltól és félel-mében kiszedett köveket is eldobta magától.

— Ezekben a falakban több titokzatosság rejlik, mint amennyi csodálat és bámulat mi bennünk van, — nyögte nagynehezen. — Még csak az hiányzik, hogy a menyezet is leeresz-kedjék, akkor nem is kell a mélységbe esnünk, hogy elpusztuljunk. — Olyan szép palancsintá-vá leszünk összepréselve, hogy ahhoz képest a mi uj hazánk, a dicső hold is kismiska lesz.

Ez az aggodalma azonban nem teljesedett be és mi az üreg felé hajoltunk, ahonnan erős zugás hallatszott fölfelé.

— Mi ez? — kérde Fernando, és lehassalt az üreg szélére, de amely sötétben mit sem birt kivenni.

En erősebben kezdtem figyelni és csakha-mar megtudtam a zugás okát is. A tompa mo-rajból, amit a sziklafalakhoz verődő hangok okoztak, tisztán kivettem a mélyben folydogáló víz csobogását.

— Egy folyó! — kiáltott Fernando, s nyom-ban e szavak után egy test zuhanását hallottuk. Körülnéztünk és Zaida hiányzott közülünk.

— A halál, vize! — hallatszott föla mély-ből. Zaida hangja.

„A halál vize!” — adták a visszhangot a falak és mi megkövülten álltunk az üreg szé-lén; tanácstalanul tekintettünk egymásra. A hang nem hallatszott olyan mélyről, mint a víz csobogása: Zaidának tehát magasabb felületen kellett talajra esnie és mi még sem mertünk ez istenbírástó utra vállalkozni.

— Zaida, hol vagy? — kiáltott le Fer-nando, — de szavaira nem jött válasz. Csőnd-ben és vártunk egy darabig, hogy mi fog tör-ténni.

Egyszerre zubogást hallottunk, amire hirtel-len megfordultunk. Abban a pillanatban egy csodaszép alak lépett ki az üregből és egy ug-rással a márványkoporsó lábánál állott. Elbűvöl-ten emeltük rá szemünket, és ő csábosan mo-solygott le reánk.

— Zaida! — kiáltott fel Fernando egy rej-telemtől elragadva és oda akart rohanni a cso-dás alakhoz.

— Ugy-e Fernando, most megismertél? Igen, én vagyok a régi Zaida! — szólt moso-lyogva és kezelt védőleg terjeszté maga elé. Alakját valami fátyolszerű szövet folyta körül és arca régi üdeségben, fiatalos varázsában tűn-dökölt. Szépsége és csodálatos álváltozása bennünket is elbűvölt. Ujra előttünk állt a fia-tal Zaida, a szép azték nő.

— Maradj, ne nyulj hozzám, Fernando, — szólt és mosolygó arcán a fájdalom voná a vil-lant át. — Maradj, érintésem a halál... Kö-szönet Fernando és nektek idegenek, kik meg-találtatok a halál vizét. Büntetésem lejárt, szen-vedésem láncá szétszakadt... A „nagy szel-lem” oltalma és ldása kíséren utaitokon.

E szavak után fölyt a koporsó és benne Tezcuco császár kiengyesedett alakja jelent meg. Alakját csodálatos fény vette körül amely széjjel ömlött a teremben. A drágakövek s ri-nes sugarai összefolytak a fényvel és Zaida alakját átlátszó köd vette körül. Most még szebb-nek tűnt fel. Es a köd belefogódzott Zaida ru-hájába és mind sűrűbb és sűrűbb lett, mintha csak testéből táplálkozott volna. A köd sűrűsödésével, melyben már-már eltűnt Zaida alakja, va-litobb lett a fény a koporsó körül és mi kénytelenek voltunk szemünket eltakarni, hogy megmentsük szemünk világát.

— Es a mikor magunkhoz tértünk kábult-ságunkból, minden csöndes volt körülöttünk. — Eltűnt a köd és a csodás fény. Tezcuco évezredes álmát semmire zavarta, ott feküdt nyugodtan alabástrom sirjában. — Minden el-tűnt, mint valami bűvös káprázat és ezekkel Zaida képe is eltűnt, eloszlott, nem volt sehol.

(Folytatása következik.)

Vasúti közlekedés.

— Érvényes 1908. évi május hó 1-től. —

ARADRA	ARADRA
Budapest felé indul:	Budapest felől érkezik:
Nagyváradra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.05
Gyorsvonat reggel 8.18	Személysz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat délelőtt 11.51
Gyorsvonat délután 4.21	Személyvonat d. u. 3.32
Személysz. tv. d. u. 4.45	Gyorsvonat este 7.11
Személyvonat este 9.35	Szm. Szolnokról este 9.—
Erdély felé:	Erdély felől:
Személyvonat reggel 6.35	Soborsinról reggel 6.59
Gyorsvonat délután 12.11	Gyorsvonat reggel 8.08
Soborsinról délután 2.04	Személyvonat d. e. 10.50
Személyvonat d. u. 4.07	Radnáról délután 2.36
Radnáról délután 6.35	Gyorsvonat délután 4.06
Gyorsvonat este 7.18	Radnáról vas. és ün. e. 8.13
	Személyvonat este 9.05
Temesvár felé:	Temesvár felől:
Személyvonat reggel 6.15	Vegyesvonat d. e. 10.43
Személyvonat d. e. 11.56	Személyvonat d. u. 3.44
Vegyesvonat délután 5.—	Személyvonat éjjel 10.59
Szeged felé:	Szeged felől:
Személyvonat reggel 5.—	Személyvonat reggel 8.55
Vegyesvonat reggel 7.10	Vegyesvonat este 7.06
Személyvonat d. u. 4.17	Személyvonat este 10.33
Brád felé:	Brád felől:
Személyvonat reggel 6.25	Gurahonczról szm. r. 8.03
Vegyesvonat d. u. 12.06	Vegyesvonat d. e. 11.—
Gurahonczig szm. dn. 4.30	Személyvonat este 6.56
	Pankotáról sztv. este 9.20

Motormenetek

Arad—Szabadságtér és Battyány között.

Battyány felé reggel 8.—	Battyány felől reggel 6.02
Battyány felé d. u. 12.26	Battyány felől d. u. 12.04
Battyány felé este 7.11	Battyány felől d. u. 4.05

Arad p. u. Kiszénő-Erdőhegy és Pankota között.

Kiszénő felé délelőtt 11.25	Pankota felől reggel 5.48
Pankota felé este 7.20	Kiszénő felől délután 2.51

Menetrend a hadgyakorlatokra.

Soborsin—Tóvis között.	M.-Radna—Szeged-Rókus között.
Szeptember 7-én:	Szeptember 8-án:
Soborsin ér. délután 5.11	M.-Radna ind. d. e. 10.50
Soborsin ind. délután 5.18	Paulis délelőtt 11.03
Zám délután 5.49	Győrök délelőtt 11.34
Maros-Illye este 6.23	Glogovác délelőtt 11.57
Branyicska este 6.38	Arad ér. délután 12.10
Déva este 6.58	Arad indul délután 12.20
Pisli érkezik este 7.12	Sofronya ind. d. u. 12.39
Pisli indul este 7.22	Kurtics délután 12.53
Szászváros este 7.46	Lőkősháza délután 1.16
Alkenyér este 8.05	Kétegyháza délután 1.40
Alvinc este 8.27	B. Csaba ér. d. u. 2.04
Gyulafehérvár este 9.03	B. Csaba ind. délután 2.35
Tóvis érkezik este 9.30	Csorvás délután 3.12
Allos—Mária-Radna között.	Orosz háza délután 3.43
Szeptember 7-én:	Vásárhely Kutas d. u. 4.05
Allos indul délután 2.30	H. M.-Vásárhely d. u. 4.40
Temes-Hidegkút d. u. 2.45	H. M.-V. Népker d. u. 4.45
Lippa délután 3.06	Algyó délután 5.09
M.-Radna ér. d. u. 8.10	Szeged-Rókus ér. d. u. 5.25

NYILTÉR.***Felhívás.**

Született francia nyelvmesternő

f. évi szeptember 1-től

három havi időnyre

francia nyelvű tanfolyamot nyit (kor és nem különbség nélkül.)

Sok évi tapasztalat alapján szakszerű és alapos oktatás segélyével a rövid idő dacára, a hallgató csekély szorgalma és közepes tehetsége mellett is bámulatos eredményt ér el.

Az oktatás magyar vagy német nyelv segélyével történik 1—1 órán át.

Beiratkozás és bővebb felvilágosítás

Révész Nándor

1880 könyvkereskedésében

Arad, Minorita-palota Andrássy-tér.

TELEFON 265 SZ.

Nyilatkozat.

Alólirott ezennel kijelentem, miszerint volt feleségem Mezei (Misits) Katalin szül. Agyán által akár nevemre, akár az ő nevére csinált adósságot el nem ismerem, azt ki nem fizetem, sőt semmiféle szavatosságot el nem vállalom.

Mezei (Misits) Jzidor,

1910

aradi lakos (Erzsébet-utca 13.)

Ajánlunk ipar és háztartási célokra
rostált darabos

bükk faszenet

100 kiló 4 korona 40 fillér;

bérmertve, házhoz szállítva,
kétszer mosott, valódi porosz

kovács-kőszent,

100 kiló 4 korona 40 fillér;

elsőrendű szagtalan

fűtő kőszent

100 kiló 3 korona 40 fillér;

ugyszinte darabos

légszesz pirszenet (koks.)

100 kiló 4 korona 20 fillér.

Megrendelések pontos eszközlése és hazaszállítása
végzett felnapl időt kérünk.

KNEFFEL KÁROLY és FIA

vaskereskedése Aradon.

Telefon szám 139.

Író-, rajz- és iskolaszerek, füzetek a tan-
testületek által meghatározott minőségben.

Hatósági orvosi felügyelet alatt fertőtlenítve.

Minden gondos szülő

fertőtlenített

használt

iskolakönyveket

vegyen gyermekeinek, melyek

A R A D O N

egyedül csak

Ingusz I. és fia

könyvkereskedésében

Weitzer János- (Templom-)utca, a polgári finiskolával
szemben,

kaphatók.

Hatósági orvosi felügyelet alatt fertőtlenítve.

„Haladás” rajztömb, aradi gyártmány kitű-
nő Péterfalvi papírból.

Mechanikus kötődék

vegyék a legjobb

1864

gyapot és gyapju pamutokat

egyedül az első pamutgyárnál

BROSCHÉ & RICHTER Reichenberg i. B.

Mintalapok készséggel ingyen küldetnek.

PÖSTYÉN:

Kénes iszapfürdők. Budapesttől 4 óra

Köszvény-, csusz-, ischias-, exsudatok-
orvosilag első helyen ajánlva.

Tessék prospektust kérni. Fürdőigazgatóság.

Iszap főlerakat házi kúrákhoz Aradon:

Földes Kelemen gyógyszerárában, Deák Ferenc-utca 11—12.

800.000**koronát**

meghalad az az összeg, mit Arad évente
idegen készítésű cipőért osztráknak, cseh-
nek, morvának elfizet

és mit kap

? **azért a** ?
pénzért?

Tessék megnézni.



Ilyen lesz, ha egyszer megázott, a bolti
cipő, más szóval a bécsi rongy.

És a magyar cipész tengődik, munka
nélkül. Esmélj magyar társadalom! Ha
cipőt vásárolsz, gondold magyar véreidre,
kiknek, mert nincs munkájuk, nincs ke-
nyerök sem.

Ha cipő kell, rendeljen magyar
iparosnál!

A magyar cipésznél ilyen cipőt kaphat!



1501



Ha pedig kész cipőt szokott vásárolni,
vásároljon az

ARADI CZIPESZEK TERMELŐ
SZÖVETKEZETENEL,

Andrássy-tér 22. (Hajós gyógyszerár mellett.)

Fiók-üzlet: Boros Béni-tér (Dengl-ház.)

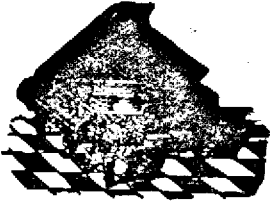
FAIX JAQUES zongora készítő

Arad, Batthyányi-utca 35.

Készít

uj zongorákat

minden stilben és fanemben, ugyszintén javításokat szigoruan, szakszerű kivitelben és a legjobb anyag hozzávételével. Hangolások tisztán és tartósan.



1912

Dus raktár

kitűnő uj és használt zongorákban.

Raktáron vannak Schiedmayer, Kaps külföldi, Bösendorfer, Dörr, Streicher, Hamburger, Rössler, Cramer, Mayer, Skop, Melkus, Proskomert, Luner ausztriai Faix és Thék hazai gyártmányok.

Gyári árák. — Uj keresztthuros zongorák 260 frtól 850 frtig.

Malária a Hegyalján,

melynek egyedüll ellenszere a

Rozsnyay-féle chinabor,

továbbá különösen gyermekeknek a Rozsnyay-féle pályako szoruzott

chininczukorka és chinincsokoládé.

Minden gyógytárban kapható.

Csak a Rozsnyay-féle eredeti készítményeket fogadjuk el.

Készíti:

909

Rozsnyay Mátyás gyógyszerháza

a Szentháromságához,

Aradon.

Szépítsd arczodat

— ha nem akarsz pénzt hiába kidobni — a világhírű

Hajós-féle

IBOLYA-CRÉMMEL

A bőr által rögtön felszívódik. Remek hatású, többször kitüntetett s a hölgyközönség által legjobbnak elismert készítmény. Eltűntet rövid idő alatt szeplőt, májfoltot, bibircsot, bőrvörösséget és mindennemű arcztisztálanságot.

Egy tégely ára 1 korona.

Ibolya-crème szappan 70 fill.

Ibolya-hőlypor fehér, rózsaszín és krém színben 1 doboz 1 K. 20 f.

Ibolya-tej nappali használatra 1 kor.

Bevásárlásnál csak HAJÓS-féle készítményeket tessék elfogadni.

Kapható a készítő feltalálónál:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratóriuma

126

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben,

továbbá Ring Lajos, Rozsnyai Mátyás, Tábor Gyula (Gáj) és Vojtek Kálmán gyógyszerész uraknál, Krassz Elemér és Társai, Vojtek és Weiss droguista uraknál.

773—1903. szám.

Arverési hirdetemény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. czikk 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbíróság 1900. V. 1994/8. számú végzése által Horváth Sándor bpesti lakos jelentkezésére és több végrehajtók javára Kohn Jakab és neje aradi lakosok ellen 404 korona 66 fill. tőke és járulékal erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bírósággal le- és felül foglalt és 821 korona 60 fillére becsült butorok, festékek és egyebekből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a helyszínén, vagyis Aradon, Damjanich utca 11. sz. a leendő eszközlésére 1903. szeptember hó 3 ik napjának délutáni 3 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatalnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legelőbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. czikk 108. §-ában megállapított föltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Aradon, 1903. évi augusztus hó 20. napján.

Györffy Arnold,
bíróági végrehajtó.

1914

A legjobb fémtisztító szer

ma és az is marad az

AMOR

fémisztító gyönyörű fényvel.

Mindenütt kapható 14, 20 és 30 filléres dobozokban.

Gyáros: Lubszynski & Co., Berlin N. O.
Ugyeljünk az „Amor“ védjegyre.

1051

MINDEN HOLGYNEK SZÜKSÉGES ARCZBORE MEGVÉDÉSÉRE A FÖLDES-FÉLE

MARGIT-CREMET

használni.

Ezen kitűnő összeállítású és most már az egész művelt világban elterjedt készítmény nem csinos, hanem a bőr által azonnal felszívódó vegykészítmény. Teljesen ártalmatlan és azért bármily hosszú ideig használva sem árt. Pár napi használat után megszüntet szeplőt, májfoltot, bőrtörést (mitesszer) és minden arcztisztálanságot. Massázshoz használva eltűntet redőket, himlőhelyet stb.

Csak az ezen készítmények valódiak, a melyek ezimerecs védjeggyel vannak lezárva.

Kamisitványoktól tessék óvakodni!

Egy tégely ára 1 korona.

1569

Margit szappan 70 fillér.

Margit poudert 1 kor. 20 fill.

Kapható Aradon az összes gyógyszerházakban és droguériákban.

Apátalván: Tar Imre, Battyány: Fodor István, Vargha Antal, Borsajenő: Pintér Ferencz, Borsajenő: Zangeri Gyula, Berzován: Szokoly Sándor, Cs. Apácán: Bonomi Antal, Cs. Palotán: Nagy Albert, Csémén: Berkes Árpád, Elek: I. J. Pekker István, Földes: Boros Károly, Glogovác: T. Zombory János, Gurahonon: Molnár István, Győrök: Masznyik Dániel, Kis-Jenő: Bayer György, Kevermes: Schlögl Pál, Kun-Ágoston: Fejes Lajos, Kúrtos: Hackenberger László, Medgyesszék: Kelecsényi Ferencz, Mór-Kovács: Szabady Viktor, M. Radán: U. Kossuth Pál, Nagy-Halmágyon: Hanzócs Adám, Nagy-Zerind: Vály Géza, Ó-Pécsán: Kocsis János, Pankotán: Fosevitz Gusztáv, Piváros: Szabados József, Székudvaron: Fromm D. Traugott, Simándon: Csiky Lukács, Sobornán: Karolyi Kálmán, Szemlaken: Hauszler Sándor, Tancsán: Kuntz János, és Új-Aradon: Torma György urak gyógyszerházakban.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Lakás kiadó.

A víztorony mellett, az új emeletes házban, három szoba, fürdőszoba és minden mellékkeliséggel együtt, egy különálló utcái lakás kiadó. Bővebbet ugyanott. 1742

Egy gyakornok

felvétetik Bög Edénél. 1913

Magyaráton!

a nagy úrihegyen egy három hold szőlő kolnával és szürettel együtt eladó. Cím a kiadó hivatalban. 1867

Kosztba fogadtatik

keresztény úri családhoz, középiskolai tanuló vagy polgárba járó leányka, esetleg két testvér is. — Cím megírdható a kiadóhivatalban. 1901.

Erzsébet-utca 13.

száma korcsmahelyiség családi viszonyok miatt jutányos áron eladó. 1909

Egy jó házból való nő

állást keres, ki a háztartás minden ágában jártas, esetleg gyermekek mellé ajánlkozik. Cím a kiadóhivatalban. 1911

Alkalmi vétel!

Raktáromon levő összes

kész butoraimat

a mai naptól kezdve az eddigi áránál 25%-kal olcsóbban árulom.

Varga József

asztalos mester. 1838

Arad, Kápolna-utca 6.

KINTZLER ZOLTAN

Gronometter műorás és ékszerész

Arad, Andrássy-tér 20. (Régi Árena.)

Kizárólag finom

óra és ékszer

kapható.

1897

Pontos és szolid kiszolgálás!

Pályázati hirdetmény.

Az aradi mészáros és hentes szakcsoporth részéről pályázat hirdettetik egy az aradi közvágóhídon létező

béltisztító

vállalatra.

Pályázati határidő folyó évi október hó 15.

A pályázó tartozik 1000 korona biztosítékot letenni.

Érdeklődők forduljanak Glück Károly szakcsoporth elnök urhoz vagy Ehek István jegyző urhoz. 1903

Makkoltatás.

A bükk és tölgy makkoltatás a lunkai uradalomhoz tartozó, egy tagtan fekvő őserdőben, még pedig:

a lunkai határban	443 kat. hold
„ harasztói	442 „ „
„ birtini	2532 „ „
„ tataresdi	670 „ „
„ prihodesdi	1488 „ „

Osszesen 5575 kat. holdan az idei idényre, határok szerint, vagy egészben kiadatik. Az erdő talaja nem köves, azoknak kezdete Körösbánya állomástól 6 kilométer. Zám és Maros-Ilyétől 20 kilométer távol esik. A völgyekben mindig jó víz van bőven. Közelebbi adatokkal az alulírt igazgatóság szolgál.

Lunka, u. p. Körösbánya (Hunyad m.) 1903. aug. 26-án.

Lamerche Albert,

lunkai uradalom bérleti és erdőkihasználási igazgatósága.

Ez a legfontosabb

nem kell elköltözés esetén, vagy más esetben feleslegessé váló butorokat potom áron eladni, megveszem én azokat, ugyszintén

urasságoktól levetett ruhákat

a legeslegmagasabb árban.

Kivánatra házhoz is megyek.

Roth A.

butorvétel és eladás.

Árpád-tér 4. sz. (a zsidótemplommal szemben). 1471

Üzlet eladás.

Egy már évek óta fenálló fűszer és csemege

sarok üzlet

dohánytözsdevel, italmérési joggal, szép forgalom, más vállalkozás miatt

azonnal eladó.

Bővebb felvilágosítást ad Könyig Lipót, L'ippa. 1862

Kocsi és szerszám

occasio!

Használt városi és vidéki legjobb gyártmányu, nyitott félfedélű és csukott kocsik kitűnő karban, valamint új jukkorszerszámok kaphatók: 2638

Budapest, Stefánia-ut 53. sz.

Arad legnagyobb

órá és ékszerraktára.

Iskolás deákok részére pontosan járó órák 5 koronától kezdve kaphatók

DEUTSCH IZIDOR

órá és ékszerésznél

ARAD, TEMPLOM-UTCA

Minorita-palota.

Tört arany, ezüst és zálogczédulák 1897

a legmagasabb árban megvétetik vagy becserejtetik.

Legolcsóbb bevásárlási forrás.

Arad legregibb kerékpár és varrógép javító műhelye és raktára, Szabadság tér 7. sz.

Hammer Vilmos

villany-műszerész.

Telefon szám 96.

Elsőrendű drezdai kerékpárok.

Raktáron

Singer karikahajós varrógépek

műhímezére, továbbá

zajtalan járásu Singer varrógépek 32 forintért öt évi jótállás mellett.

Villanycsengő

és 1891

telefon-berendezést

szakszerűen és jótállás mellett vállalok. — Nagy raktár kerékpár és varrógép alkatrészekben.



Menjünk anyám!! Hová? FRANK LEO férfi-, fiu- és gyermek ruha áruházába.

Andrássy-tér 9. sz., (az új minorita templommal szemben),

hol most, az iskolaidény beállfával a legújabb, legdivatosabb, s legolcsóbb ruhát kapunk, és pedig:

Fiu-öltönyök:

12—17 éves növendékek részére.

Jó cheviot-öltöny őszi idényre 10 kor.

Kitűnő tartós iskola-öltöny őszi idényre 11—14 k.

Finom kamgarn különféle színben 15—18 kor.

Különlegességek divatos oldal 20 kor. és feljebb, zsebbel, finom kivitelben.

Gyermek-ruhák:

3—12 éves gyermekek részére.

Őszi kétsoros viselő öltöny 6 kor.

Nagyon tartós Loden-öltöny 7—8 kor.

Valódi zsolnai 11 kor.

Különlegességek finom kamgarnból díszes kivitelben 12—14 korona és feljebb.

Szolid elv!

Külön mérték szerinti osztály!

Pontos kiszolgálás!

Őszi férfi-öltönyök:

Jó cheviot-öltöny 16 korona.

Finomabb öltöny 18—20 korona.

Középfín. kamgarn-öltöny 22—24 korona.

Kitűnő tartós öltöny valódi zsolnai Lodenből

26—30 kor.

Egész finom új divatu kamgarn-öltöny 32—38 k.

Különlegességek a legfinomab francia kamgarnból 40—48 korona.

Őszi felöltők:

Jó szürke cheviot felöltő 20 kor.

Kitűnő minta Doubl felöltő 24—30 kor.

Valódi kamgarn többféle színben 24—30 korona.

Különlegesség egész finom felöltőkben 32—44 korona.